

**Remissvar avseende "En ny beredskapssektor –
för ökad försörjningsberedskap, SOU 2024:19"**

av

Bertil Persson

Innehållsförteckning

1. Syfte och egen kompetens	3
2. Bakomliggande impulser till BRB	3
2.1 Svenska Arbetskåren	3
2.2 Svåra förhållanden på Karelska näset	4
2.3 Oberättigad kritik i Sverige	5
2.4 Vägar, baracker, pansarhinder och befästningar	5
2.5 Betydelse under fortsättningskriget	6
2.6 Reparationsberedskap vid Kungl. Järnvägsstyrelsen	6
2.7 Fördröjningsstrid i brist på befästningar	6
2.8 Krigets färd på nära håll	7
2.9 Arbetsstyrka och maskinpark blev militär faktor	7
2.10 Unikt samarbete mellan Försvarsmakten och Byggindustrin	7
3. Hörnstenar för BRB och kungörelser	8
3.1 Allmänt	8
3.2 Kungörelser 1944	8
3.3 Kungörelser 1959, 1989 och 2007	11
4. Att danas och omdanas i historiskt perspektiv	13
4.1 Uppbyggnad	13
4.2 Organisation	13
4.3 Omorganisation	15
4.4. Förhållningssätt till Försvarsmakten	16
5. BRB Driftsvärn	17
5.1 Allmänt	17
5.2 Stadgar	17
6. Mellan två förordningar	18
6.1 Andra uppgifter	18
6.2 Åliggande och direktiv	19
7. Inför nya hot	19
7.1 Neutralitetspolitiken ur spel	19
7.2 Ny operativ inriktning	20
7.3 Internationell behövighet	20
8. Jämförelse med militärt byggande i Vietnam	21
8.1 Civila entreprenörer	21
8.2 Tre huvudmän jämfört med en för BRB	22
8.3 BRB preaktivt jämfört med USAs behov	22
8.4 BRBs dåvarande kapacitet överlägsen ingenjörtruppens	23
9. Turer kring nedläggningsbeslutet	24
9.1 Att behålla initiativet	24
9.2 Karaktärlös framtidsutredning	24
9.3 Komplement från Sveriges Byggindustrier	24
9.4 Grundmurat ointresse för kommande tider	25
10. Behov inför rysk geopolitiskt hot	25
10.1 Militärt	25
10.2 Civilt	26
Bilaga - HERO-indelning	27

Sammanfattning och ställningstagande

Rapporten omfattar remissvar avseende "En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap, SOU 2024:19". Underlag är delbetänkande av utredningen om näringslivets försörjningsberedskap, daterad 2024, 138 sid. Följande ställningstagande kan tas:

1. Rysk aggression är hotet att möta, som grund för sektorn - snarlik en föregångare
2. Byggnads- och reparationsberedskapen, BRB, hade erfarenheter, såväl under det Andra världskriget, som under det kalla kriget, att möta det ryska militära hotet
3. Under 64 år var Försvarsmakten, vid krig, huvudman för BRB, vilken bör återtas
4. I fred bör BRB arbeta med, dels Boverket, dels Transportverket, som huvudmän
5. Organisation med huvudentreprenörområden och fasta à-prislistor bör tillämpas.

Bara som ovan

Bertil Persson, teknisk Dr, docent, f.d. major vid Väg- och Vattenbyggnadskåren, VVK

Rapport 2024:317 (26 + 1 = 27 sid.)

Bertil Persson Betongteknik AB
Daggpilsgränd 23, 233 63 Bara

ISBN- 978-91-89891-17-3

Mobiltn 0739 33 51 11
info@bertil-persson.se

1. Syfte och egen kompetens

På eget uppdrag har Bertil Persson Betongteknik AB, Bara, i samma syfte, utfört ett remissvar avseende "En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap, SOU 2024:19". Då historielöshet och enbart civila aspekter präglar betänkandet, ges här en omfattande bakgrund till dåvarande Byggnads- och reparationsberedskapen, BRB, samt erfarenheten av denna, nationellt och internationellt, i varierande former. Egen kompetens före 1986 är fältarbetschef Skåne för f.d. Pansarbrigad 26, PB 26, och därefter, till dess nedläggning, f.d. biträdande fältarbetschef inom Milostab Syd, MiloS, Kristianstad.

2. Bakomliggande impulser till BRB

2.1 Svenska Arbetskåren

Debaclet med Svenska Arbetskåren i Finland 1940 (SAK) blev en god grogrund för en förbättrad förordning som redan i fred skulle kunna bistå Försvarsmakten inför en krigssituation. Under vinterkriget i Finland 1939-1940, vilket fördes mellan Sovjetunionen och Finland, blev svensk aktiv hjälp politiskt ogörlig eftersom Sovjetunionen och Tyskland då var förenade i Molotov-Ribbentrop-pakten. Utbrottet skedde den 30 november 1939 efter de påstådda skotten i Mainila¹. Sverige sade kategoriskt nej till ett militärt ingripande i Finland – även transitering av västmaktrupper. En frivilligkår om 8000 man reste dock till norra Finland i slutet av vinterkriget. Opinionsen för Finland i Sverige var emellertid stark varför politikerna såg sig nödsakade att göra någonting, som dock inte på något sätt fick störa de då goda förbindelserna mellan Sverige och Hitlertyskland med anledning av Molotov-Ribbentrop-pakten. Insamlingarna gav ca fyra (4) miljarder kronor i penningvärde i skrivande stund. Krigskrediter till Finland uppgick till det dubbla beloppet.

SAK blev en genial lösning där man från politikernas sida redan i förväg kunde förutse att resultaten de facto skulle bli ringa eller intet. En kommitté bestående av representanter från Landsorganisationen, LO, Svenska Arbetsgivareföreningen, SAF, Svenska Arbetares Centralorganisation, SAC, Svenska Teknologföreningen, Sveriges Arbetsledareförbund och Sveriges industriförbund. Till chef för SAK utsågs kaptenen i Väg- och Vattenbyggnadskåren, VVK, Fred Hansen, då chef vid byggnationen av Södersjukhuset i Stockholm.

SAK organiserades från svensk sida och personal rekryterades lättvindligt genom LOs försorg². Vid ett besök i Finland utlovade LO-ordföranden August Lindberg på stående fot 15000 man. Man var rädd för att inte komma upp i den utlovade arbetsstyrkan, och tog därför "rubb och stubb" vid rekryteringen. Som mest uppgick antalet anmälningar till 4000 man. Lön i Finland skulle utgå med samma ersättning jämfört med finländska arbetstagare. Eftersom mark inte kunde växlas eller sändas till Sverige utgick cirka 1300 kronor per vecka i penningvärde i skrivande stund till familjeförsörjare i Sverige och hälften till inte familjeförsörjande män. Kommittén uppvaktade statsminister Per-Albin Hansson och finansminister Ernst Wigforss och erhöll på stående fot ett löfte om gåva till SAK om cirka 700 miljoner kronor i penningvärde i skrivande stund som skulle betraktas som gåva. Ett bolag bildades med en medlem från vardera Regeringen, LO, SAF och Teknologföreningen för att administrera pengarna. Svenske överbefälhavaren beviljade tillstånd till utlandsvistelse och uppskov för värnpliktiga, som beviljades ta arbete i SAK.

Inför rekryteringen av personal till SAK skedde en genomgång av BRB-organisationen, som då var under bildande³. Det var länsarbetsnämndernas uppgift att ställa 1% av landets inte värnpliktiga befolkning upp till 60 års ålder till förfogande för SAK. Inmönst-

¹ Eric Björklund. En mur mot Öster. Svenska Arbetskåren i Finland 1940. S.Å-Åkeriförlaget AB. ISBN: 978-91-86748-16-6, 176 sid.

² Fred Hansen. Svenska arbetskåren i Finland. Väg- och Vattenbyggnadskåren 1851-1951. Red.: Bo Ekelund. Stockholm. 1951.

³ Söderkvist. Protokoll fört vid sammanträde med represententer för SKALL den 18/4 1942 ang. inventering av specialarbetare med flera dithörande frågor. Krigsarkivet. 1942, 2 sid.

ringsuppgifterna hade gett besked om att de fanns 14000 icke värnpliktiga grovarbetare tillgängliga för SAK. Vid frågan om rekrytering av specialarbetare gavs följande förslag:

1. Register hos hemortssakkunniga berörde 2250000 man mellan 15 och 65 år.
2. Genom SAKs beredskapsregister över personer upp till 60 års ålder, där dock inte kategorin specialarbetare kunde särskiljas.
3. Tjänstepliktslagen som dock innehöll för många luckor för att anses användbar
4. Reparationsberedskap, som var industristyrd, med redan då brist på specialister.

Det beslutades att BRB skulle låta utföra en inventering och diskutera denna med SAK.

2.2 Svåra förhållanden på Karelska näset

Fred Hansen anlände till Finland i slutet av februari 1940 och fann då att all form av planering saknades. Däremot fanns det på en karta i skala 1:100000 goda idéer var en tilltänkt befästningslinje eventuellt skulle kunna placeras. Uppgiften för det finländska försvaret var att hålla Karelska näset. För ändamålet skulle SAK bygga en 45 km lång befästningslinje mellan Finska viken och Luumäki. För detta ändamål krävdes 70000 m³ betong varav 12000 m³ redan i slutet av mars 1940. Med tanke på att den första arbetskontingenten om 335 man avseglade från Stockholm så sent som den 6 mars var denna tidplan satt ur spel redan då. Avfärden från Stockholm kantades av högtidliga tal av LO-ordföranden August Lindberg, Arbetshjälpens chef Bo Ekelund i närvaro av representanter för Regeringen och samtliga deltagare i Kommittén. Inkvartering skulle ske på bondgårdar och personalens kläder märkas med knapp, nål eller dylikt. Uniform användes inte hos kontrakterad personal. Nytt i Finland var att SAK borde beväpnas på något sätt till exempel med gevär. Fred Hansen anhöll därför om en tilldelning om 3000 armégevär.

Första kontingenten kom till Luumäki järnvägsstation den 10 mars 1940. Byn var då utrymd och inkvartering svår att ordna. Personalen stuvades in i en redan fullbelagd skola.

Följande dagar kännetecknades av brist på organisation och arbete. En del av personalen flyttades sedan i kyla och mörker per fotmarsch till en arbetsplats ett par mil österut – en annan på samma sätt en mil norrut, ständigt utsatta för uppdykande ryskt flyg.

Nästa kontingent om 320 man gick den 12 mars och en sista den 16 mars, också om 320 man. Man möttes i Finland av beskedet om Mannerheim-freden med Sovjetunionen.

Den 13 mars fick Fred Hansen order att flytta tillbaka svenskarna 7,5 mil från fronten även då till fots i 20-30 graders kyla utan möjlighet till inkvartering eller förplägnad. Fred Hansen lyckades dock få fram några få lastbilar för ändamålet. Personalen fick åka på flaket. Samtidigt var cirka 400000 kareler på flykt i området. Den 2 april hade ett femtontal fordon kommit fram till arbetsplatsen. Speciellt den 9 april 1940 vid Tysklands invasion av Danmark och Norge rådde stor ovisshet om SAKs vidare öden. Rykten gick om tyska fartyg i Norrköping. Trots detta fortsatte arbetena med som mest 975 svenskar.

Fred Hansen skrev om personalen i sin dagbok bland annat, citat ⁴:

"Första sändningen innehöll cirka 10 procent av en samling löss, fängelsekunder, spritsmugglare och fan vad för ohyra".

Ett stort antal missnöjda svenskar återvände till Sverige. Efter vidare gallring av personalen återstod 475 man av översända 975 man. Ett 2000-tal kontrakterade arbetare fanns i Stockholm. I övrigt fanns i landet ett lika stort antal kontrakterade arbetare. Kommittén meddelade i början av april 1940 att inte fler kontrakterade arbetare behövdes inom SAK. Större delen av de kontrakterade arbetarna fick då hempermitteras.

⁴ Eric Björklund. En mur mot Öster. Svenska Arbetskåren i Finland 1940. S.Å-Åkeriförlaget AB. ISBN: 978-91-86748-16-6, sid. 63.

2.3 Oberättigad kritik i Sverige

I Sverige pyrde missnöjet över SAK framförallt hos dem, som inte hade fått åka. En äldre familjeförsörjare i Kristianstad hade till och med slutat på sitt arbete för att kunna åka till Finland. Precis före avfärd från Kristianstad den 16 mars kom kontraradio per radio. Nästa tidpunkt för avresa sattes till mellan 12 och 16 april men inte heller denna blev av.

"Vår villighet att resa över och hjälpa Finland med återuppbyggnadsarbete bör väl i varje fall inte belönas på så sätt att vi och våra familjer råka i än värre nöd själva, det vore groteskt", citat ⁵,

sa den kontrakterade Kristianstadsbon. Kristianstadsbladets kommentar var att, citat ⁶:

"de som anmält sig men inte fått resa borde i vart fall inte hänvisas till fattigvården. Det vore en sällsam upplevelse som belöning för deras villighet att resa".

Skillnaden mot normal militärtjänst för Kristianstadsbon var emellertid att han var kontrakterad för att utföra ett arbete som inte blev av, medan värnpliktiga hade ett civilt arbete med rätt att återvända till efter avslutad mobilisering. Missnöje hos återvändande arbetare spreds främst i Ny Dag, där flera uttalade sig på ett sätt som visade att de på intet sätt förstått skillnaden att arbeta i Sverige under fredliga betingelser respektive i Finland, som var i krigstillstånd, då de åkte på sitt uppdrag. Kritiken var enkel att avfärda som kommunistpropaganda även om SAC ställdes i en svår situation som deltagare i Kommittén.

"De hade svårt att övertyga sig själva om att uppdraget i Finland inte var någon nöjesresa för vanliga turister",

citat ⁷, som arbetare 2/797 Lindström från Sundsvall uttryckte det i Dagbladet Nya Samhället, Sundsvall. Situationen i Finland sammanfattades väl av lottan Karin W Persson på plats så här, citat ⁸:

"Arbetsledaren Söderberg har rapporterat att i Sutela var det bra. Arbetena gick för fullt och gubbarna var riktigt hyggliga, de krånglade inte mera sedan de värsta hade sänts hem."

2.4 Vägar, baracker, pansarhinder och befästningar

I Finland ändrades arbetsplatsen åter tillbaka närmre fronten till ett 15 kilometer långt avsnitt av Klamilalinjen. Till att börja med fick man bygga enklare vägar för att överhuvudtaget nå arbetsplatserna. Uppgiften blev också att bygga baracker för 5000 man och vägar om 55 km bakom fronten. Först den 16 april 1940 kom besked från de finska myndigheterna att arbetena skulle omorganiseras och ledas av general Edvard Hanell.

Svenskaran fick nu klara besked om en ny förvarslinje att arbeta med samt tilldelas mer utrustning från Sverige för ändamålet. Fältmarskalk Carl Gustaf Mannerheim utnämnde Fred Hansen till major i finska armén varför Hansen avgick som kapten i svenska armén den 8 maj 1940. I slutet av maj hade de svenska barackbyarna färdigställts. Den 15 juni 1940 hade arbetsstyrkan minskat till 475 man då order om återtåg till Sverige kom.

Mottagandet av SAK blev spartanskt utan någon som helst mottaningskommitté. Kvar i Finland blev cirka 45 befäl, bland andra major Hansen, och 145 man med nytt kontrakt.

⁵ Eric Björklund. En mur mot Öster. Svenska Arbetskåren i Finland 1940. S.Å-Åkeriförlaget AB. ISBN: 978-91-86748-16-6, sid. 79.

⁶ Eric Björklund. En mur mot Öster. Svenska Arbetskåren i Finland 1940. S.Å-Åkeriförlaget AB. ISBN: 978-91-86748-16-6, sid. 79.

⁷ Eric Björklund. En mur mot Öster. Svenska Arbetskåren i Finland 1940. S.Å-Åkeriförlaget AB. ISBN: 978-91-86748-16-6, sid. 81.

⁸ Eric Björklund. En mur mot Öster. Svenska Arbetskåren i Finland 1940. S.Å-Åkeriförlaget AB. ISBN: 978-91-86748-16-6, sid. 81.

2.5 Betydelse under fortsättningskriget

Debaclet med SAK kännetecknades av för liten personal och maskinpark i förhållande till kraven och även av att maskinparken var otillräcklig för ändamålet. Den svenska insatsen var helt enkelt illa och otillräckligt planerad. SAK-arbetena i Finland fortsatte dock även efter den 15 juni 1940 med hjälp av 172 svenskar och 4828 finländare.

Befästningslinjen ingick i ett större sammanhang nämligen Salpalinjen längs Finlands östgräns mellan Finska viken och Norra ishavet. En stor händelse var ett besök av fältmarskalk Carl Gustaf Mannerheim i augusti 1940 då samtliga svenska ingenjörer erhöll Frihetskorset medan Frihetsmedaljen utdelades till särskilt goda och duktiga arbetare.

Sista delarna av SAK hemförlovades den 7 september 1940. I oktober 1940 beslagtogs riksbankschefen kvarvarande cirka 250 miljoner kronor i dagens penningvärde på AB Arbetshjälps konto i Riksbanken. Statsminister Hansson uppvaktades i frågan i deltagande av finansminister Wigforss. Det beslutades då att ett belopp jämförligt med den finska arbetsinsatsen för Kommittén räkning skulle reserveras samt att återstående belopp skulle överlämnas till AB Arbetshjälps fortsatte inköp för Kommitténs räkning. Insatserna pågick till den 30 juni 1942 då inköpsavdelningens verksamhet upphörde. Under fortsättningskriget sommaren 1944, då Finland ånyo överfölls av Sovjetunionen, undvek ryssarna de av SAK färdigställda delarna av Salpalinjen.

2.6 Reparationsberedskap vid Kungl. Järnvägsstyrelsen

Bestämmelser rörande reparationsberedskap vid Kungl. Järnvägsstyrelsen utfärdades 1936 med påföljande bestämmelser om skyddsberedskap från 1940⁹. På röda bandelar skulle beredskapen inträda utan särskild order i samband med förstärkt försvarsberedskap – på så kallade blåa bandelar krävdes särskild order. Kungl. Järnvägsstyrelsen kunde inte påräkna förstärkning i händelse av krig i landet. För skador som förväntades uppstå i händelse av krig i landet räckte personal vid Kungl. Järnvägsstyrelsen inte till. Därför hade det upprättats kontrakt med entreprenörer för uppsättande av broreparationsavdelningar. SJs hela personal för att upprätthålla beredskapen omfattande 4500 man varav en del var värnpliktiga (hela driften omfattade vid den tiden cirka 25000 man).

2.7 Fördröjningsstrid i brist på befästningar

Sovjetunionen och Tyskland var dåtiden främsta nationer i fråga om pansarteknik¹⁰.

Röda Armens framfart fick därför hejdas med nyutvecklad finländsk stridsteknik vid sidan om vägarna, bland annat Molotovcocktails. Försörjningen bakåt för stridsvagnarnas skars av och kolonnerna isolerades. Legendariska finländska segrar är de vid Salla, Suomussalmi och Tolvajärvi. Det krävdes till slut 40 sovjetiska pansardivisioner för att bryta det finländska motståndet. Egentligen var befästningstekniken, det vill säga skyttegravskrig, redan förlegad i och med Första världskrigets slut till förmån för infiltrationstekniken.

Trots detta byggde Tyskland under ledning av Fritz Todt upp Västvallen under Andra världskriget, vilket kan förefalla ologiskt med tanke på modernaste stridsteknik¹¹.

Sverige hade för sin del genom 1925 och 1939 års försvarsbeslut anpassat sig till den nya stridstekniken, men även till tron på Nationerna Förbunds förmåga att stå som garant för evig fred. År 1925 hade Sveriges styrkeförhållanden visavi Sovjetunionen och Tyskland utvecklats gynnsamt. Beslutet 1925 innebar att antalet skyttekompanier minskades från 364 till 122, antal batterier inom artilleriet från 50 till 12 samt antalet ingen-

⁹ Sten Källenius. Protokoll hållet vid sammanträde å Kungl. Järnvägsstyrelsen för diskussion av förslag till vissa ändringar. 1942. Krigsarkivet. 1942, 5 sid.

¹⁰ Per Åkerblom. Expansion, stagnation och adaption: ingenjörstrupperna 1855-1975. Ingenjörstrupperna 160 år. Tidskrift i Fortifikation. Nummer 2-3 2005, sid. 39-51.

¹¹ Eric Byström. BRB – ett minne från ofreden. BRB 1944-1969. Byggnadsindustrin nr 15.69. Red.: Arne T. Bergqvist, sid. 13.

jörkompanier från 32 till 22. Att antalet ingenjörkompanier inte förhållandevis förorsakades lika stor minskning jämfört med övriga berodde på kravet på ökad rörlighet visavi färre förband samt på att signaltrupperna vid tillfället ingick i ingenjörtrupperna (avskiljdes först 1937). Försvarsbeslutet 1936 innebar att antalet ingenjörsförband bibehölls.

2.8 Krigets fasor på nära håll

Som son till en officer i österrika armén hade Sven Platzer, VVK, född bara ett par dagar före skotten i Sarajevo 1914, på nära håll fått stifta bekantskap med krigets fasor ¹².

Förödelsen, i inte minst i Freierstadt – Danzig satte djupa sår i Platzers barndomsminnen.

Krigets fasanfulla följder för den tyska befolkningen även efter Andra världskriget har beskrivits inte minst av Dagerman ¹³. Dagermanmuseet finns för övrigt på den för många officerare i Väg- och Vattenbyggnadskåren, VVK, välkända Laxön i Dalälvens nedre lopp.

Dagerman beskrev en befolkning som boende i källare med vatten upp till fotknölarna och med potatisknölar som enda valuta. Vart än man då skulle resa i Tyskland krävdes en säck potatis eller helst två på ryggen för försörjningens skull och som bytesobjekt.

Den tyska befolkningens lidande präntade djupa sår även i Dagermans levnadsminnen.

2.9 Arbetsstyrka och maskinpark blev militär faktor

Efter avslutad Chalmersutbildning kom Sven Platzer, VVK, så småningom på sitt andra utlandsuppdrag – egentligen hade han tänkt sig Brasilien eller Venezuela, men det blev i stället först Estland och som det andra Finland, framför allt Petsamodammen, 1939.

Dammen syftade till att förse ett nickelverk med elektrisk ström i tillräcklig grad för export av produkterna framförallt till Tyskland. Rätt snart avbröts emellertid arbetena med Petsamodammen efter ett ihållande ryskt bombardemang. En stor arbetsstyrka och maskinpark stod plötsligen till ingen nytta. Rätt snart kom emellertid såväl maskinkraft som arbetare till nytta vid Petsamos försvarslinjer och befästningsarbeten. Även sex (6) parallella löpgravar förfärdigades nära Petsamo. Sven Platzer, VVK, såg på nära håll hur Byggindustrin med sin befintliga organisation kunde bistå, i detta fall den finländska Försvarsmakten, med byggnation på ett effektivt sätt utan nämnvärd tidspillan.

2.10 Unikt samarbete mellan Försvarsmakten och Byggindustrin

Med Byggindustrins bistånd i att förfärdiga Petsamolinjen, som bakgrund, publicerade Sven Platzer, VVK, då löjtnant i Artilleriet, 1940 en artikel där han skisserade effektiviseringsmöjligheter för Försvarsmaktens befästnings- och kommunikationsarbeten ¹⁴.

Idéerna hade även sitt ursprung i tyska organisation Todt och "Arbeitsdienst" (arbetsnytta) dock omstöpta för den aktuella svenska försvarssituationen. Som ovan nämnt byggde Todt upp Västvallen, efter att ha organiserat byggandet av tyska Autobahn ¹⁵.

Han efterträddes för övrigt av Albert Speer 1942 efter det att Todt hade omkommit i en flygolycka. Platzer förde även fram idéerna i Teknisk Tidskrift ¹⁶. Redan före ett krigstillstånd skall en sammanslutning ske av byggvant folk, som en förberedelse till insatser i ett eventuellt krigstillstånd. Personalplanering skulle ske redan i fred. Om möjligt skulle den befintliga organisationen behållas i de större entreprenadbolag, som var inblandade.

¹² Stellan Pauli. Sven Platzer i intervju med Börje Wallgren. Video. Produktion. Jesper Pauli. 1999.

¹³ Stig Dagerman. Tysk vår. 1948.

¹⁴ Sven Platzer. Byggnadsindustrins i effektiv samverkan med Försvarsmakten. Byggnadsfronten. 1940.

¹⁵ Eric Byström. BRB – ett minne från ofreden. BRB 1944-1969. Byggnadsindustrin nr 15.69. Red.: Arne T. Bergqvist, sid. 13.

¹⁶ Sven Platzer. Fram för Byggnadsfronten. BRB 1944-1969. Byggnadsindustrin nr 15.69. Red.: Arne T. Bergqvist, sid. 10-11.

Byggnadsindustrin skulle å sin sida genom avtal i förväg förbinda sig att sätta sina resurser till Försvarsmaktens förfoga vid ett krigstillstånd. Artiklarna väckte stor uppmärksamhet i dagspressen och passade även Försvarsmakten som "hand i handske" i den då sedan fyra (4) år akut pågående upprustningen. Dessförinnan hade Försvarsmaktens resurser urholkats under ett tiotal år varför orden "Vår beredskap är god", då liksom liknande uttalanden 2023, klingade falskt inför den nymodiga försvarspolitiken¹⁷.

Entreprenörföreningens ordförande Agne Sandberg togs sig an ett avtal med Försvarsmakten, som resulterade i en BRB-förordning per 15 juni 1944. Petsamodammen och nickelverket sprängdes för övrigt av tyskarna i Andra världskrigets slutskede som en del av deras "Brända jorden-taktik", vilket utgör ytterligare ett bevis på krigets vansinne.

3. Hörnstenar för BRB och kungörelser

3.1 Allmänt

Tankarna bakom BRB står även att hämta från Flygvapnet 1939 för vilket civila bygg- och anläggningsföretag åtog sig att utföra reparationer¹⁸. Sven Platzer ägnade sig som efter Andra världskrigets strapatser åt ackvisition. Hörnstenarna för BRB var följande:

- Försvarsvilja
- Entreprenöravtal med Försvarsmakten
- Finansiering
- VVK-officerare

Bakgrund till BRB fanns i Finska vinterkriget. Första driftvärnet bildades vid BRB, 1944. Syftet med BRB var att kunna bygga i krig och snabbt kunna reparera stora skador i fred.

Åren efter freden 1945 tillkom ett stort antal driftvärn vid stora och viktiga institutioner såsom dåv. Postverket, Statens Järnvägar, Statens Vattenfallsverk, Telegrafverket m fl.

3.2 Kungörelser 1944

BRB sorterade under Överbefälhavaren. Under BRB-tiden förekom ett antal kungörelser och förordningar vilka reviderades efterhand. Exempel är kungörelsen 1944, citat¹⁹:

"S V E N S K F Ö R F A T T N I N G S S A M L I N G.

Nr 383.

KUNGL. MAJ:TS KUNGÖRELSE

om ändrad lydelse av 5 § 2 mom. instruktionen den 17 december 194:3 (nr 888) för armens fortifikationsförvaltning;

given Stockholms slott den 15 juni 1944.

Kungl. Maj:t har funnit gott förordna, att 5 § 2 mom. instruktionen den 17 december 1943 för armens fortifikationsförvaltning skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

5 §.

2. Göromålen inom - - - ett förrådskontrollkontor.

Tills vidare äro inom Fortifikationsförvaltningen inrättade ett byggnadskontor och ett organisations kontor, å vilka denna instruktion äger tillämpning endast i den mån densamma icke står i strid med de särskilda bestämmelser, som äro eller må varda utfärdade för kontoren.

Denna kungörelse länder till efter rättelse från och med den 1 juli 1944.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Stockholms slott den 15 juni 1944.

GUSTAF.

(L. S.)

(Försvarsdepartementet.)

PER EDVIN SKÖLD.

¹⁷ Per-Albin Hansson. 1940.

¹⁸ Per Åkerblom. Expansion, stagnation och adaptation: ingenjörtrupperna 1855-1975. Ingenjörstrupperna 160 år. Tidskrift i Fortifikation. Nummer 2-3 2005, sid. 39-51.

¹⁹ <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19590177.htm>

Nr 384.

KUNGL. MAJ:TS KUNGÖRELSE

med bestämmelser angående byggnads- och reparations beredskap; given Stockholms slott den 15 juni 1944.

Kungl. Maj:t har, sedan riksdagen²⁰ anvisat medel till bestridande av kostnaderna för en särskild organisation för byggnads- och reparationsberedskap, funnit gott meddela följande bestämmelser i ämnet.

Ändamål.

1 §.

För utförande vid krig eller eljest, då Kungl. Maj:t så förordnar, av befästningsarbeten samt byggnads- eller reparationsarbeten avseende kommunikationsväsendet, krigsindustriella anläggningar och andra anläggningar av betydelse för krigsmakten eller den civila verksamheten skall finnas en särskild organisation för byggnads- och reparationsberedskap.

Organisationen må tagas i anspråk endast i den mån ifrågavarande arbeten icke kunna lämpligen utföras av andra civila eller militära arbetsorgan.

Organisationens ledning.

2 §.

Organisationens verksamhet planlägges och förberedes av det i armens fortifikationsförvaltning ingående organisationskontoret.

Organisationskontoret och det inom armens fortifikationsförvaltning inrättade byggnadskontoret stå, därest ej av Kungl. Maj:t annorlunda föreskrives under ledning av en gemensam chef, organisationschef.

På organisationschefen ankomma vid krig eller eljest, då organisationen enligt Kungl. Maj:ts beslut må tagas i anspråk, de ytterligare arbetsuppgifter, som i 7 och 11 §§ angivas.

Organisationschefen är i de hänseenden, som i 7 och 11 §§ sägs, underställd överbefälhavaren.

I övriga hänseenden är organisationschefen underställd chefen för armens fortifikationsförvaltning.

3 §.

Organisationens verksamhet ledes regionalt av distriktsmyndighet, bestående av en till varje militärbefälsstab ansluten distriktschef jämte ett under denne lydande distriktskontor.

Distriktsmyndigheten träder i funktion vid krig eller då Kungl. Maj:t eljest så förordnar.

Närmare bestämmelser rörande distriktsmyndighetens arbetsuppgifter och organisation meddelas av Kungl. Maj:t i kommandoväg efter förslag av överbefälhavaren.

Arbetsavdelningar.

4 §.

Byggnads- och reparationsarbeten, för vilka organisationen anlitas, utföras av arbetsavdelningar.

Arbetsavdelningarna äro dels centrala, uppsatta genom organisationschefens försorg på grundval av avtal med myndigheter och enskilda företag, dels ock lokala, uppsatta genom andra statliga myndigheters försorg eller ock, i samt verkan med organisationschefen eller annan statlig myndighet, genom kommunala myndigheters eller enskilda företags försorg.

Antalet centrala arbetsavdelningar bestämmas av Kungl. Maj:t efter förslag av överbefälhavaren. Om uppsättande av lokal arbetsavdelning genom statlig myndighets försorg beslutar vederbörande myndighet i samråd med överbefälhavaren. Om uppsättande av lokala arbetsavdelningar genom kommunala myndigheters eller enskilda företags försorg beslutar Kungl. Maj:t efter framställning av myndigheten eller företaget. Om arbetsavdelnings hänförelse till hemvärnet gäller vad därom är särskilt stadgat..

5 §.

De centrala arbetsavdelningarna disponeras vid krig eller eljest, då Kungl. Maj:t så förordnar, av överbefälhavaren och må enligt dennes bestämmande antingen ställas till förfogande för myndighet eller företag, som har att utföra arbete, som under 1 § sägs, och icke på annan väg kan erhålla erforderlig arbetskraft, eller disponeras för utförande av arbeten under ledning av arméns fortifikationsförvaltning eller; ock direkt av organisationschefen. De lokala arbetsavdelningarna stå helt till vederbörande myndighets eller företags förfogande för användning för arbeten inom myndighetens eller företags verksamhetsområde.

6 §.

Då fråga är om arbete, som är att hänföra till viss myndighets eller visst företags verksamhetsområde, må central arbetsavdelning icke ställas till förfogande för arbetets utförande med mindre myndigheten eller företaget åtagit sig att utöva den omedelbara ledningen av arbetet ävensom att under tiden för dess utförande handhava förlägnings-, underhålls- och avlöningsfrågor beträffande avdelningens personal. Om så med hänsyn till arbetets art eller av andra skäl finnes lämpligt, må dock överbefälhavaren, efter överenskommelse med vederbörande myndighet eller företag åt annan myndighet eller annat företag eller ock direkt åt organisationschefen uppdraga att handhava nämnda uppgifter eller vissa av dem.

Motsvarande uppgifter beträffande övriga arbeten, som utföras med anlitan av central arbetsavdelning, handhavas enligt; överbefälhavarens bestämmande eller ock direkt av organisationschefen.

Organisationschefens åligganden m. m.

7 §.

I anslutning till vad i det föreliggande stadgas åligger det organisationschefen att, under överbefälhavaren, inom ramen för tillgängliga medel planlägga och förbereda organisationens verksamhet samt i sådant syfte särskilt:

a) ombesörja uppsättandet av centrala arbetsavdelningar till det antal, i som av Kungl. Maj:t bestäms;

b) söka åvägabringa uppsättande genom kommunala myndigheters eller enskilda företags försorg av lokala arbetsavdelningar i den utsträckning sådana finnas erforderliga samt, i den mån så påkallas, biträda kommunala myndig- I heter och enskilda företag med uppsättande av dylika avdelningar;

²⁰ Riksdagens skrivelser 1944: 4, 143 och 321.

c) tillse, att de centrala arbetsavdelningarna förfoga över personal, maskiner och annan materiel i erforderlig utsträckning;

d). för vinnande syfte, som under c) avses, med myndigheter och enskilda företag träffa överenskommelser om disposition för organisationens räkning av erforderlig maskin- och verktygsutrustning m. m.;

e) draga försorg om att staten tillhörig, för centrala arbetsavdelningar anskaffad materiel på betryggande sätt vårdas och förvaras samt därvid vinnlägga sig om att för förrådskostnadernas nedbringande samarbeta med myndigheter, å vilka liknande förrådsverksamhet ankommer;

f) meddela erforderliga föreskrifter för personal som har att ta befattning med ledningen av centrala arbetsavdelningar, i den mån bestämmelser i ämnet icke i annan ordning finnas meddelade;..

g) övervaka, att organisationen ständigt har sådan beredskap, att de centrala arbetsavdelningarna vid behov kunna med kort varsel insättas, samt vara vederbörande myndigheter och företag behjälplig med vidmakthållande av en motsvarande beredskap hos de lokala arbetsavdelningar, som uppsättas genom kommunala myndigheters eller enskilda företags försorg;

h) till ledning för organisationsarbetet införskaffa erforderliga uppgifter rörande tillgänglig arbetskraft och utrustning samt rörande lokala arbetsavdelningar i den mån sådana uppgifter inte lämnas av statliga myndigheter på sätt i 8 § sägs; samt

i) med uppmärksamhet följa utvecklingen i de avseenden, som äro av betydelse för organisationens verksamhet, samt vidtaga eller föreslå de åtgärder, vilka finnas påkallade.

Vid krig eller eljest, då organisationen enligt Kungl. Maj:ts beslut må tagas i anspråk, åligger det härutöver organisationschefen, under överbefälhavaren, särskilt:

j) att införskaffa sig kännedom om inträffade skador, för vilkas avhjälpande centrala arbetsavdelningar kunna behöva insättas;

k) att handlägga frågor, som avses i 5 § första stycket; samt

l) att leda arbeten, vilka i den ordning som i 6 § sägs uppdragas åt organisationschefen.

Organisationschefen är i frågor som i denna paragraf avses föredragande direkt inför överbefälhavaren.

Organisationschefen skall samarbeta med chefen för försvarsstaben, statens arbetsmarknadskommission, vederbörande statliga försörjningskommissioner eller däremot svarande organ samt övriga myndigheter i sådana frågor som höra till vederbörande myndighets verksamhetsområde.

Organisationschefen äger av vederbörande myndigheter erhålla de upplysningar och det biträde, som erfordras för fullgörande av hans åligganden och kunna lämnas av myndigheterna. ' 8 §.

Vad i 7 § under punkterna b)- g) stadgas rörande organisationschefens befattning med arbetsavdelning m. m. äger beträffande lokal arbetsavdelning, som uppsatts av statlig myndighet, motsvarande tillämpning å sagda myndighet. Myndigheten äger i angivna hänseenden påkalla biträde av organisationschefen.

Det åligger sådan myndighet att lämna organisationschefen de uppgifter rörande lokala arbetsavdelningar, som av honom påfordras och av myndigheten kunna lämnas.

Personalfrågor.

9§.

Organisationschefen förordnas av Kungl. Maj:ts.

Arméns fortifikationsförvaltning äger, i den mån till förfogande stående anslag därtill lämna tillgång, antaga övrig för verksamheten inom organisationskontoret erforderlig personal och i mån av behov för verksamheten anlita särskilda sakkunniga.

Kungl. Maj:ts fastställer kommandoväg, på förslag av överbefälhavaren efter samråd med statens arbetsmarknadskommission, det antal värnpliktiga och vapenfria värnpliktiga, som för varje år må krigsplaceras vid organisationen. Erforderliga bestämmelser om de sålunda krigsplacerades tjänstgöring under tid, varunder värnpliktiga äro inkallade jämlikt 28 § värnpliktslagen utfärdas i kommandoväg efter förslag av överbefälhavaren.

Organisationens behov av icke värnpliktiga arbetskraft tillgodoses i samarbete med statens arbetsmarknadskommission.

11 §.

För handläggning av ärenden, som avses i 7 § punkten d) och 10 § andra stycket eller i övrigt beröra krigsförberedelsearbetet, må organisationschefen med företag, vid vilket organisationschefen prövar sådant erforderligt, träffa överenskommelse om utseende efter samråd med organisationschefen bland företagets personal av särskild mobiliseringstjänsteman jämte ställföreträdare för denne.

Tillämpningsföreskrifter.

§ 12

Erforderliga föreskrifter angående organisationens verksamhet i de hänseenden, som avses i 5-7 och 11 §§, meddelas av överbefälhavaren.

Denna kungörelse länder till efterrättelse från och med den 1 juli 1944 och gäller tills vidare; skolande tidigare meddelade häremot stridande bestämmelser från och med sagda dag upphöra att gälla.

Av statliga myndigheter genom avtal med enskilda företag organiserade arbetsavdelningar skola från och med nämnda tidpunkt i den utsträckning överbefälhavaren bestämmer omorganiseras till centrala arbetsavdelningar. Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Stockholms slott den 15 juni 1944.

GUSTAF. (L. SS
(Försvarsdepartementet.)

PER EDVIN SKÖLD.

Nr 385.

KUNGL. MAJ:TS FÖRORDNING

om ändrad lydelse av 7, 71 och 72 §§ rekvisitionsförordningen den 30 juni 1942 (nr 586);
given Stockholms slott den 22 juni 1944.

Kungl. Maj:t har funnit gott förordna, att 7, 71 och 72 §§ rekvisitions förordningen den 30 juni 1942 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

7 §.

Rekvisitionsskrivelse må avlämnas, förutom hos den som skall fullgöra rekvisitionen, hos polismyndigheten, magistrat eller kommunalborgmästare i orten.

Myndighet som mottagit rekvisitions skrivelse åligger att vidarebefordra skrivelsen till vederbörande.

Myndighet som nyss nämnts, så ock kommunal myndighet är skyldig att lämna rekvisitionen alla erforderliga upplysningar rörande tillgången i orten å de förenödenheter, som utgöra föremål för rekvisition. Vid rekvisition av fastighet bör rekvisitionen samråda med länsstyrelsen eller. . . myndighet som i första stycket sägs.

71 §.

I Vad länsstyrelse jämlikt denna förordning utgivit i anledning av rekvisition i äger länsstyrelsen återfå av försvarets civilförvaltning.

72 §.

Högsta tillsynen över iakttagandet av bestämmelserna i rekvisitionslagen och denna förordning utövas, såvitt angår rekvisition av hästar, hästfordon, motorfordon, släpfordon och motorredskap, av armeförvaltningen, såvitt angår rekvisition av fartyg, av marinförvaltningen samt i övrigt av försvarets civilförvaltning. Föreskrifter om utbetalning och redovisning av de medel vilka skola gäldas av statsverket enligt ifrågavarande författningar meddelas av försvarets civil förvaltning. Då armeförvaltningens eller marinförvaltningens tillsynsområde därav beröres, skall samråd äga rum med tillsynsmyndigheten.

De ytterligare föreskrifter och anvisningar, som erfordras utöver vad författningarna innehålla, meddelas av vederbörande tillsynsmyndighet efter samråd med övriga tillsynsmyndigheter.

Erforderliga formulär fastställas i samma ordning som gäller för motsvarande föreskrifters meddelande.

Denna förordning träder i kraft såvitt avser 7 § den 1 januari 1945 samt i övrigt dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling..

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterträta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Stockholms slott den 22 juni 1944.

GUSTAF

(L. S.)

(Försvarsdepartementet)

PER EDVIN SKÖLD."

3.3 Kungörelser 1959, 1989 och 2007

1959

"Kungörelse (1959:177) angående byggnads- och reparationsberedskapen

1 § Byggnads- och reparationsberedskapen är en organisation, som träder i verksamhet vid krig eller krigsfara -- vid krigsfara i den mån Kungl. Maj:t förordnar därom -- och har till uppgift att genom särskilda arbetsorgan utföra för det totala försvaret erforderliga byggnads-, anläggnings- och reparationsarbeten, vilka icke utföras av andra civila eller militära arbetsorgan.

2 § 1 mom. Fortifikationsförvaltningen skall, med iakttagande av de direktiv som utfärdas av överbefälhavaren, i fred organisera byggnads- och reparationsberedskapen samt planlägga och förbereda organisationens verksamhet.

2 § 2 mom. Vid fullgörandet av de i 1 mom. angivna uppgifterna skall Fortifikationsförvaltningen samarbeta med berörda myndigheter.

3 § 1 mom. Chef för byggnads- och reparationsberedskapen är, såvida Kungl. Maj:t icke annorlunda förordnar, chefen för väg- och vattenbyggnadskåren. Han biträdes i denna uppgift av ett centralkontor.

3 § 2 mom. Chefen för byggnads- och reparationsberedskapen samt centralkontoret ingår under tid, då organisationen icke trätt i verksamhet, i Fortifikationsförvaltningen. När organisationen träder i verksamhet, ingå de direkt i högkvarteret.

4 § 1 mom. Byggnads- och reparationsberedskapen ledes regionalt av en regionalchef inom varje militärområde, vilken lyder under vederbörande militärbefälhavare. Regionalchef biträdes, sedan organisationen trätt i verksamhet, av ett regionalkontor, vilket ingår i militärbefälsstabens.

4 § 2 mom. Byggnads- och reparationsberedskapen ledes lokalt av en lokalchef inom varje försvarsområde, vilken lyder under vederbörande försvarsområdesbefälhavare. Lokalchef biträdes, sedan organisationen trätt i verksamhet, av ett lokalkontor, vilket ingår i försvarsområdesstabens.

5 § 1 mom. Regionalchef och lokalchef böra företrädesvis vara officerare ur väg- och vattenbyggnadskåren

5 § 2 mom. Regional- och lokalkontor uppsätts av enskilda företag på grundval av avtal mellan Fortifikationsförvaltningen och vederbörande företag.

6 § Personalen vid centralkontoret samt vid regional- och lokalkontoren krigsplaceras enligt vad därom särskilt stadgas.

7 § 1 mom. Innan byggnads- och reparationsberedskapen trätt i verksamhet må regionalchef för biträde med honom åliggande arbetsuppgifter i mån av behov och tillgång till medel anlita personal vid företag, som skall uppsätta det till hans förfogande stående regionalkontoret. Lokalchef må erhålla biträde av personal, som skall uppsätta det till hans förfogande stående lokalkontoret, under förutsättning att personal ur försvarsområdesstabens ej kan ställas till förfogande för ändamålet.

§ 2 mom. Ersättning för arbete som, innan organisationen trätt i verksamhet, utförts av regionalchef eller lokalchef eller av personal vid regional- eller lokalkontor å tid då vederbörande icke tjänstgjort vid krigsmakten, utgår enligt grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t.

8 § Byggnads- och reparationsberedskapens arbetsorgan utgöres av personal, maskiner och arbetsredskap, vilka kunna utnyttjas för sådana arbeten som skola utföras av organisationen.

9 § Fortifikationsförvaltningen fastställer storleken och sammansättningen av arbetsorganen samt införskaffar för organisationsarbetet erforderliga uppgifter rörande personal, maskiner och arbetsredskap.

10 § Arbetsorganen uppsätts av enskilda företag eller av statliga eller kommunala myndigheter på grundval av avtal mellan Fortifikationsförvaltningen och vederbörande företag eller myndighet.

11 § 1 mom. Personal, maskiner och arbetsredskap, som ingå i arbetsorganen, reserveras för vederbörande företag eller myndighet genom arbetsmarknadsstyrelsens eller, efter dess bemyndigande, länsarbetsnämnds försorg såvitt avser personal samt genom riksnämndens för ekonomisk försvarsberedskap försorg såvitt avser maskiner och arbetsredskap.

11 § 2 mom. Personal, som härutöver erfordras för att arbetsorganen skola kunna utföra sina arbetsuppgifter, ställs till förfogande för byggnads- och reparationsberedskapen genom arbetsmarknadsstyrelsens eller, efter dess bemyndigande, länsarbetsnämnds försorg.

12 § 1 mom. Arbetsorganen fördelas på statliga och kommunala myndigheter, vilka anmält behov av att få utförda sådana arbeten som ankomma på organisationen. Fördelningen beredes av särskilda samordningsorgan och verkställs i central, regional och lokal instans av den myndighet överbefälhavaren bestämmer.

12 § 2 mom. Myndighet, som tilldelas arbetsorgan, skall, såvida icke annorlunda förordnas, tillhandahålla material, ritningar och arbetsbeskrivningar, kontrollera det utförda arbetet, handhåva förläggings- och underhållsfrågor samt utbetala ersättning för arbetet.

13 § Fortifikationsförvaltningen skall övervaka, att arbetsorganen ha sådan beredskap, att de med kort varsel kunna insättas på planlagda arbetsuppgifter. Därvid har Fortifikationsförvaltningen särskilt att tillse, att personal, maskiner och arbetsredskap ständigt i tillräcklig utsträckning ingå i arbetsorganen samt att erforderliga maskiner och arbetsredskap, som icke kunna ställas till förfogande av vederbörande företag eller myndighet, anskaffas och förvaras.

14 § Ersättning för arbete, som utförts av arbetsorganen, utgår enligt grunder, som fastställts i avtal mellan Fortifikationsförvaltningen och vederbörande företag eller myndighet.

15 § De bestämmelser som erfordras för tillämpningen av denna kungörelse utfärdas av överbefälhavaren efter samråd med berörda myndigheter."

Exempel på en moderniserad och förkortad variant av förordningen utgavs 1989, citat ²¹:

"Förordning (1989:205) om byggnads- och reparationsberedskapen

Uppgifter

1 § Byggnads- och reparationsberedskapen är en beredskapsorganisation som har till uppgift att utföra nybyggnads-, reparations- och röjningsarbeten för totalförsvaret. Byggnads- och reparationsberedskapen skall vara verksam under krig och, om Regeringen beslutar det, vid krigsfara eller sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller av krigsfara vari riket har befunnit sig.

Organisation

2 § Byggnads- och reparationsberedskapen skall omfatta byggbranschen och vara uppbyggd av bygg-, maskin-, installations- och konsultföretag genom avtal eller andra överenskommelser med staten.

3 § I fred skall Försvarsmakten i samverkan med berörda myndigheter sluta överenskommelse med så många företag som möjligt av de slag som anges i 2 § samt organisera och förbereda byggnads- och reparationsberedskapens verksamhet. Förordning (1994:652).

4 § Chef för byggnads- och reparationsberedskapen är chefen för väg- och vattenbyggnadskåren, om inte Regeringen beslutar annat. Till hans hjälp skall det finnas ett centralkontor. Chefen och centralkontoret ingår i Försvarsmakten. Förordning (1994:652).

5 § Byggnads- och reparationsberedskapen leds på högre regional nivå av en regionchef. Till hans hjälp finns ett regionkontor. Chefen och regionkontoret ingår i Försvarsmakten.

Byggnads- och reparationsberedskapen leds på lägre regional nivå av en lokalchef. Till hans hjälp finns ett lokalkontor. Chefen och lokalkontoret ingår i Försvarsmakten. Förordning (1994:652).

6 § Personalen vid centralkontoret samt region- och lokalkontoren skall krigsplaceras där.

7 § Som hjälp åt region- eller lokalcheferna får Försvarsmakten anlita företag som har personal krigsplacerad i region- eller lokalkontoren. Förordning (1994:652).

Verksamhet

8 § Byggnads- och reparationsberedskapens resurser skall fördelas på de arbeten som beställarna inom totalförsvaret anmäler behov av. Fördelningen skall beredas av särskilda samordningsorgan och beslutas av den myndighet Försvarsmakten efter samråd med Krisberedskapsmyndigheten bestämmer. Förordning (2002:496).

9 § Myndigheter som har hänvisats till företag för att få arbeten utförda skall tillhandahålla ritningar och arbetsbeskrivningar samt kontrollera och betala eller säkerställa ersättning för utförda arbeten om inte annat har överenskommit. Dessa myndigheter skall i övrigt bistå företagen med materielanskaffning och transporter samt i förläggings- och underhållsfrågor.

²¹ <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19890205.htm>

10 § Försvarsmakten skall tillhandahålla de maskiner och arbetsredskap som inte kan ställas till förfogande av företagen eller beställarna. Förordning (1994:652).

Verkställighetsföreskrifter

11 § Försvarsmakten får efter samråd med de berörda myndigheterna meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning. Förordning (1994:652)."

Upphävande av förordningen från 1989 skedde genom följande text, citat ²²:

"Förordning om upphävande av förordning (1989:205) om byggnads- och reparationsberedskapen; utfärdad den 10 maj 2007.

Regeringen föreskriver att förordningen (1989:205) om byggnads- och reparationsberedskapen skall upphöra att gälla vid utgången av juni 2007.

På Regeringens vägnar

MIKAEL ODENBERG

Helena Lindberg
(Försvarsdepartementet)

4. Att danas och omdanas i historiskt perspektiv

4.1 Uppbyggnad

BRBs uppbyggnad startade redan i november 1940 genom ett PM från Försvarsdepartementet till byggnadsindustrin ²³. En industrikommission tillsattes för ändamålet. Totalt fanns 79 preciserade avdelningar med 14300 man samt 70 allmänna avdelningar med 14000 man. Indelning skedde för tre huvuduppgifter:

1. Lokala avdelningar för arbeten enbart inom Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens, Vattenfalls och Flygförvaltningens verksamhetsområden
2. Dito lokala avdelningar som även kunde disponeras för arbeten utanför nämnda verksamhetsområden
3. Allmänna avdelningar som stod till Överbefälhavarens, ÖBs, förfogande. Syftet med dessa var att kunna utföra reparationer av industrianläggningar, av värme-, ventilations-, sanitets- och elinstallationer.

Följande frågeställning ansågs mest akuta att lösa ²⁴:

1. Att sätta upp kadrar, arbetsgrupper och specialgrupper
2. Att inventera tillgängliga maskiner och motorfordon
3. Att från reguljär militärtjänst kunna frikalla BRB-personal
4. Att utarbeta betalningsrutiner för BRB-entreprenörernas räkning.

4.2 Organisation

I slutet av den första uppbyggnadsperioden stod cirka 50.000 man till förfogande.

Tekn. Dr Ragnar Lindquist tillsattes som organisationschef, OC, för Kungliga Arméförvaltningens Fortifikationsstyrelses, Forts, byggnadskontor först 1942 för att direkt under ÖB utreda och organisera det framtida samarbetet mellan Försvarsindustrin och byggnadsindustrin. Detta var i sig ett sent beslut, eftersom behoven av samarbete mellan byggnadsindustrin och Försvarsmakten hade påkallats lång tidigare ²⁵. Man visste redan före Andra

²² <http://62.95.69.3/SFSDOC/07/070266.PDF>

²³ Olof Lundqvist. BRB, uppbyggnad och organisation 1942-52. BRB 1944-1969. Byggnadsindustrin nr 15.69. Red.: Arne T. Bergqvist, sid. 4-9.

²⁴ Sten Dybeck. BRB uppbyggnad och organisation. Tidskrift i Fortifikation. BRB1944-1994. Häfte 2 1994, sid. 9-16.

²⁵ Eric Byström. BRB – ett minne från ofreden. BRB 1944-1969. Byggnadsindustrin nr 15.69. Red.: Arne T. Bergqvist, sid. 13.

världskriget, att detta skulle kunna leda till stor förödelse, om det hade drabbat Sverige. Allra först inventerades byggnadsindustrins reparations- och byggresurser.

Av de 240 avdelningarna kunde hälften läggas ned direkt. Därefter lät Lindquist upprätta ett kortregister över personal, maskiner och fordon. Han utförde även lägeskartor över alla tilltänkta arbetsplatser för byggnadsindustrins reparations- och byggresurser samt en förteckning över dess arbetsföretag. Kaderstommen och kadern bestod 1942 av mindre än 200 man medan tillgänglig organiserad personal uppgick till 55000 man. År 1943 upprättade Lindquist ett par PM där antalet arbetsavdelningar successivt minskade från 250 till 150 st. År 1944 var medelstilledningen till byggnadsindustrins reparations- och byggresurser 12,3 miljoner kr per år eller cirka 1,3 miljard kr per år av penningvärdet i skrivande stund. Efter ovannämnd kungörelse, i denna rapport, nr 384, om BRB i juni 1944, fanns den 12 december samma år följande 195 avdelningar organiserade inom BRB:

1. 27 avdelningar
2. befästningsarbeten
3. flygfältsarbeten
4. husbyggnadsarbeten
5. järnbroarbeten
6. vattenbyggnadsarbeten
7. vägbyggnadsarbeten

Centralt krävdes en personalstyrka om 159 man varav 24 i chefsställning, 58 tekniker och 36 kameral personal.

Inom BRB organiserades sex distriktsavdelningar med en distriktschef, DC, i anslutning till varje militärområdesstab. Inom samtliga försvarsområden, ett femtiotal, organiserades dessutom arbetsområden för BRB med en arbetschef, AC, för den administrativa och i vissa fall tekniska kontrollen av arbetsavdelningarnas arbete i en förmedlande länk till distriktsorganisationen. I december 1944 fanns följande personal inom distriktsorganisationen, totalt 339 personer:

1. 31 st. chefspersoner
2. tekniker
3. kamerala befattningshavare
4. kvinnlig personal

Distriktsmyndigheten inom BRB var ett verkställande organ, som skulle fungera, även om förbindelsen till OC var bruten, i sånt fall underställd militärområdesbefälhavaren, MB.

Många kontraktsspörsmål krävde att juridisk expertis engagerades²⁶. Det var en ständig dragkamp om de fåtaliga resurserna inom BRB. BRB leddes regionalt av en regionchef, RC, som var direkt underställd MB²⁷. RC hade till sitt förfogande ett regionkontor och lokalchefer, LC. Kravet att RC och LC skulle vara reservofficerare inom Väg- och Vattenbyggnadskåren, VVK, kunde dock inte uppfyllas. Betänksamheter framfördes också från statens sida att samma person var såväl beställare, RC, som entreprenör dvs. utan arbete konkurrens. Kungörelsen nr 384 av 1944 kännetecknades dock av en strävan att hålla samman byggbolag med stor praktisk erfarenhet i en och samma organisation i syfte att erhålla största möjliga effektivitet såväl i fred som i krig.

²⁶ Sten Källenius. Minnen från tillkomsten av BRB. BRB 1944-1969. Byggnadsindustrin nr 15.69. Red.: Arne T. Bergqvist, sid. 12.

²⁷ Carl-Axel Byström. Regionalchefens syn på BRB. BRB 1944-1969. Byggnadsindustrin nr 15.69. Red.: Arne T. Bergqvist, sid. 20.

4.3 Omorganisation

BRB byggde på frivillighet till skillnad från den tyska krigsorganisationen Todt²⁸.

Frivilligheten gjorde att endast cirka en fjärdedel av byggnadsindustrin totalt sett kunde anslutas till BRB 1944. Lagstiftning 1952 innebar ökade möjligheter för Försvarsmakten att rekquirera personal och materiel. Kärnvapenhotet och risken för ett totalt krig utgjorde skillnaden mot läget 1944. En stor svaghet i 1944 års BRB-organisation var det dubbla chefskapet, dvs. en chef i fred och en annan i krig. En ny organisation utreddes med början 1957, en inventering gjordes 1958. I 1957 års utredning ingick följande parter:

1. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, REF
2. Civilförsvarsutredningen
3. Byggnadsentreprenörföreningen, SBEF.

Ett förslag till omorganisation lämnades 1958²⁹,³⁰. Detta förslag var ytterst gediget och väl genomarbetat in i minsta detalj och kunde därför inte avfärdas lättvindligt. I förslaget ingick allra först en inledning samt därpå ett sammanfattat förslag med följande innehåll:

1. Inventering
2. Resursernas fördelning
3. BRB arbetsorgan
4. BRB ledningsorgan
5. BRB personal
6. BRB maskin- och materielåfrågor
7. Författningsmässig grund för organisationens genomförande
8. Ekonomiska mellanhavanden
9. Utbildning
10. Kostnader

Efter detta presenterades utredningen och dess motiv enligt följande:

- I. Grunder för BRB uppbyggnad
 - A. Krav på byggnads och anläggningsarbeten
 - B. Resurser för att lösa arbetsuppgifterna samt möjligheterna att utnyttja dem under olika grad av beredskap och under krig
 - C. BRB ställning inom totalförsvaret
 - D. BRB ställning inom krigsmakten
 - E. Principer för BRB verksamhet
2. BRB-företagens organisation
3. BRB-ledningens organisation
4. BRB personalåfrågor
5. BRB utrustnings-, underhålls- och sambandsåfrågor
6. Kostnadsberäkningar

Till utredningen fogades sex bilagor om 25 sidor. Förslaget ledde framför allt till en ny BRB-organisation som trädde i kraft 1959, där BRB inlemmades i totalförsvaret. Beslutet innebar att det tudelade chefskapet försvann dvs. en chef i fred och samma chef i krig. SBEF inledde i sin tur förhandlingar med en mängd underentreprenörer såsom följande:

1. Elektriska installationsorganisationen
2. Stålbyggnadsgruppen
3. Sveriges Mekanförbund

²⁸ Erik Lidström. Omorganisation förbereds. BRB 1944-1969. Byggnadsindustrin nr 15.69. Red.: Arne T. Bergqvist, sid. 14-15.

²⁹ Förslag till Omorganisation av BRB. Försvarsstaben och Fortifikationsförvaltningens beredskapskontor. 1958, 58 sid.

³⁰ Erik Lidström. Utredning jämte förslag till BRB-organisation m m.Dnr 476 BRB/57. 1957, 88 sid.

Den 30 september 1960 träffades en överenskommelse (avtal) mellan Fortifikationsförvaltningen och de omnämnda fyra huvudorganisationerna. Inom huvudavtalet kom BRB att spela en huvudroll som samordnare mellan civila och militära myndigheter och samtidigt verka som en garant för kontinuitet. Grundtanken, som genomsyrade den nya organisationen, var decentralisering. En mängd konferenser hölls som en del av omorganisationen med ett omfattande samarbete mellan Försvarsstaben och SBEF.

4.4. Förhållningssätt till Försvarsmakten

Ett eventuellt krigstillstånd på 60-talet utvecklades till en kraftmätning, där samhällets samtliga resurser togs i anspråk från att tidigare mest ha varit uppgörelser mellan Flottan, Armén och Flygvapnet³¹. En resurs, som, i ett sådant perspektiv, kunde ha fällt avgörandet, var BRB med dess stora resurser och erfarenhet. Det totala kriget var grundtanken bakom BRB som väl passade in i 60-talsperspektivet på krigets eventuella förlopp. Följdriktigt gratulerade ÖB Torsten Rapp byggnadsindustrin till dess egen krigsorganisation i samband med 25-årsjubileet 1969³². Rapp framhöll BRBs förmåga att snabbt stöda totalförsvaret med byggandsverk under krig. Alla förberedelser för krig var givetvis inte möjliga att utföra i fred utan en del behövdes i en krigssituation och där fyllde BRB sin omistliga roll, enligt ÖB 1969. Överste Svanfeldt framhöll å sin sida att Sverige var som liten nation som var begränsad till att nyttja fredsorganisationer även i ett eventuellt krig. Under ett eventuellt krigstillstånd förändrades de yttre men inte de inre betingelserna för byggandet. SBEFs positiva inställning hade gjort samhällets kostnader för BRB-uppbyggnaden små. Omfattande, frivilliga insatser från byggfolket låg enligt överste Svanfeldt bakom och till gagn för försvaret, exempelvis:

1. Befästningar för krigsmakten och totalförsvaret
2. Flygfältarbeten
3. Vägarbeten
4. Broarbeten
5. Installationer vid beredskapssjukhus
6. Branddammar
7. Beredskapsorganisation att snabbt genomföra omfattande reparationer i krig

BRB-organisationen var en effektiv och nästan kostnadsfri tillgång inom totalförsvaret, enligt Svanfeldt. Förhandsbeställning på arbeten inför en beredskapsperiod var önskvärda. Det var också viktigt att arbetena rangordnades inte minst från psykologisk synpunkt. BRB-företaget insåg, enligt överste Svanfeldt, syftet med att vara medlem i BRB.

BRB användes bara vid krig eller krigsfara (om Regeringen så begär) om andra civila eller militära organ inte fanns att tillgå³³. De ursprungliga idéerna om BRB var genomförda 1948 men en revidering i tiden krävdes 1959 efter omfattande utredningar 1957-1959.

Frivilligheten bestod dock även i 1959 års organisation och förordning. Vid 25 års ålder bestod BRB av inte mindre än 2300 företag varav 1700 byggnadsföretag. Så många som 60000 man var 1969 anknutna till BRB genom 300 centrala, 200 regionala och 2000 lokala avtal. Regelmässigt ingick följande delar i avtalet:

- BRB arbetsorgan
- Personal
- Maskiner
- Arbetsredskap
- Fordon

³¹ Kåre Svanfeldt. Totalförsvarets syn på BRB. BRB 1944-1969. Byggnadsindustrin nr 15.69. Red.: Arne T. Bergqvist, sid. 19-20.

³² Torsten Rapp. BRB och krigsmakten. BRB 1944-1969. Byggnadsindustrin nr 15.69. Red.: Arne T. Bergqvist, sid. 3.

³³ Torsten R Åström. BRB idag och imorgon. BRB 1944-1969. Byggnadsindustrin nr 15.69. Red.: Arne T. Bergqvist, sid. 3.

Inom avtalet reglerades även följande moment:

- Kaderpersonal (20000 man)
- Arbetsbefäl
- Förare
- Specialister
- Övrig personal (40000 man)
- Tunga maskiner (10000 st.)
- Fordon (8.000 st.)

Produktionskapaciteten var följdriktigt enorm och uppskattades 1969 enligt chef BRB Åström till 700 miljoner kr per månad eller cirka tio (10) miljarder kr per månad enligt penningvärdet i skrivande stund. Driftskostnaderna för BRB uppgick 1969 till 510000 kr år eller cirka 7 miljoner kr per år enligt penningvärdet i skrivande stund. Först efter 29 år hade Sven Platzers, VVK, idéer från 1940 nått sin slutpunkt.

5. BRB Driftsvärn

5.1 Allmänt

För att skydda pågående BRB-arbeten behövdes ett eget skydd av arbetsplatsen eftersom BRB endast i undantagsfall kunde räkna med militärt beskydd³⁴. BRB behövde således för sin verksamhet ha beväpning och utbildning för detta ändamål men, kanske framförallt chefer med militär utbildning. På samma sätt måste BRB kunna ombesörja skydd under förflyttningar. Detta var redan fallet för statliga verk och krigsindustrin det vill säga ett driftvärn. Rekrytering till BRB Driftvärn gjordes av anställda värnpliktiga, som därvid erhöll uppskov. Även andra frivilliga inom byggbolagen rekryterades till driftvärnet. BRB Driftvärn var knutet till BRB med dess centralkontor. BRB Centralkontor hade till huvuduppgift att säkerställa byggresurser åt totalförsvaret, men även till uppgift, att organisera och stödja de anslutna driftvärnen. I uppgiften ingick även att arrangera och kalla till kurser, utbildning och övningar

5.2 Stadgar

Grunden för Driftvärnets verksamhet var stadgar och ting, de senare i likhet med hemvärnets. Inom hemvärdet utsågs dock chefen för varje hemvärnsområde genom val, medan chefen BRB utsågs chef för varje driftvärnsområde efter samråd med chefen BRB/VVK. Exempel på stadgar ges nedan, citat³⁵:

"STADGAR FÖR BRB DRIFTVÄRNS OCH REGIONALA FÖRTROENDENÄMND MILO Ö.
ÄNDAMÅL OCH ORGANISATION: ATT STÄRKA RIKETS FÖRSVAR.

§ 1 Distrikts förtroendenämnd åligger

- att förvalta tillgångar och medel som ej tillhör staten eller bekostas av statsmedel enligt normer fastställda av centrala förtroendemannen.
- att verka för trivsel befrämjande åtgärder samt tillhandahålla priser m m i anslutning till FO-utbildningen.
- att avge yttrande av förordnande av ställföreträdande chef för distriktet.
- att avge yttrande i frågor som underställts nämnden av distriktschefen.
- att avge yttrande i andra frågor som hänskjutits till nämnden och distriktstinget (bl a medaljutdelning).
- att samarbeta med myndigheter och frivilliga organisationer inom distriktet.

§ 2 Distriktets förtroendenämnd består - förutom chefen för driftvärnsdistriktet - av minst tre ledamöter, som utses av distriktstinget. För varje ledamot utses en ersättare.

Ordförande är chefen för driftvärnsdistriktet.

Förtroendenämnden utser inom sig vice ordförande, sekreterare och kassaförvaltare.

§ 3 Distriktets förtroendenämnd sammanträder så ofta ordföranden finner det behövligt eller då minst två av nämndens övriga ledamöter begär det - dock minst en gång årligen.

³⁴ Folke Linnman, Kåre Svanfeldt. En orientering om BRB. Tidskrift i Fortifikation. Första häftet. 1960, 32 sid.

³⁵ Kjell. Bodén. Stadgar för BRB driftvärn och regionala förtroendenämnd Milo Ö. 1983, 2 sid.

§ 4

Mom. 1

Distriktsting hålls vartannat år och därutöver efter beslut av förtroendenämnden. Räkenskapsperioden omfattar 24 månader med början den 1 juli varje ojämnt årtalsslutsiffra.

Mom. 2

I distriktstinget deltar chefen för driftvärnsdistriktet, förtroendenämnden och ombud för driftvärnsavdelningarna inom distriktet.

Härutöver inbjudes driftvärnschefen och representant för resp militärområde och försvarsområde.

Mom. 3

Distriktsting åligger

- att för en tid av två år utse ledamöter och ersättare för dem i distriktets förtroendenämnd enligt § 2, varvid iakttages att en tredjedel av antalet ledamöter bör förnyas efter varje tvåårsperiod.
- att utse två revisorer och ersättare för dem.
- att behandla frågor som hänskjutits till distriktstinget.

Mom. 4

Vid distriktsting behandlas följande ärenden:

- a) Val av sekreterare vid tinget och två justeringsmän.
- b) Förtroendenämndens verksamhetsberättelse.
- c) Revisorernas berättelse och fråga om ansvarsfrihet för förtroendenämnden.
- d) Val enligt mom. 3.
- e) Utseende av valberedning till nästa ting.
- f) Motioner och övriga frågor som hänskjutits till tinget.

§ 5 Distriktets förtroendenämnd förvaltar tillgångar och medel. Revision av dessa sker en gång per 24 månader av två revisorer, utsedda enligt § 4 mom 3.

§ 6 Nämndens upphörande:

- a) När distriktet ej längre kan tillsätta ledamöter i nämnden.
- b) När distriktstinget finner att nämnden ej kan uppfylla kraven i enlighet med § 1.
- c) Nämndens upphörande måste före beslut godkännas av BRBs centrala förtroendenämnden.
- d) Regionala förtroendenämndens likvida medel och andra tillgångar skall vid upphörande överföras till BRBs centrala förtroendenämnd."

Drivkraften bakom driftvärnen synes vara att kontrakterad personal fick ersätta repetitionsövningar med driftvärnstjänst. De inblandade byggbolagen kunde med kontrakterad personal till förfogande bibehålla sina avtal med BRB. I händelse av krig eller annan direkt order från ÖB hade de då personal till förfogande som inte behövde inkallas till ordinarie krigstjänst. Arrangemanget inom driftvärnet gagnade följande parter:

1. Försvarsmakten som fick en högeffektiv organisation till förfogande i stort sett utan mobiliseringstid
2. Byggbolagen, som fick kontrakt med Försvarsmakten, om arbeten i händelse av krig
3. Den anställda vid bolagen som i stort sett, vid krig, fick behålla sitt ordinarie arbete.

6. Mellan två förordningar

6.1 Andra uppgifter

År 1959 togs ett för BRB viktigt beslut nämligen att chef VVK även blev chef för BRB ³⁶.

En stor del av BRBs verksamhet under 70-talet bestod i att bevilja krigsplacerad personal uppskov med tjänstgöringen, då de var placerade vid BRB. Den under 70-talet upphävda skyddsrumsförordningen gav BRB ett stort uppdrag under 80-talet. Skyddsrum skulle under ett beredskapsläge snabbt kunna byggas och ställas i ordning. Personal från större konsultföretag skulle därvid föras över till BRB. Andra förändringar som påverkade BRB markant var utslagning av smärre byggnadsföretag. Fortifikationsförvaltningen hade vidare övergått till att bli ett affärsdrivande verk vilket gjorde att även BRB fick oinriktad sin verksamhet till följande grenar:

³⁶ Sten Dybeck. BRB uppbyggnad och organisation. BRB1944-1994. Tidskrift i Fortifikation. Häfte 2 1994, sid. 9-16.

1. Organisation och redovisning
2. Planering och produktion
3. Skydd av arbetsplats.

Särskilda ramavtal tecknades med rikstäckande företag. Datorisering av byggnadsbranschen effektiviserade vidare BRB-planeringen varför landet 1984 kunde indelas i större så kallade huvudentreprenörområden, HEROn. En entreprenör förordnades att ansvara för alla byggnadsföretag inom sitt HERO i händelse av krig. År 1989 kom en BRB-förordning efter en utredning genomförd av Sten Dybeck i samarbete med ÖB, Överstyrelsen för civil beredskap, Byggentreprenörerna, med flera. Förordningen hade följande innebörd:

1. Största möjliga del av byggbranschen skulle anslutas till BRB
2. Planerings- och organisationsansvaret skulle ligga hos Fortifikationsförvaltningen
3. Kontor skulle finnas på samtliga nivåer i organisationen
4. Röjningsarbeten skulle ingå i uppdraget.

BRB-chefer erhöll konsulthjälp, vilken aktiverade civila beställare inom totalförsvaret.

BRB hade skyldighet att hålla årliga beredningar för fältarbeten med länsstyrelserna.

6.2 Åliggande och direktiv

I fred var BRB baserad på byggnads-, anläggnings- och installationsföretag med uppgift att i krigstid utföra byggnads-, anläggnings- och reparationsarbeten för totalförsvaret, t.ex. åt Försvarsmakten, Civilförsvaret, Vägverket, SJ, landsting och kommuner samt åt krigsindustrin, m.fl. Före krigsutbrott hade arbetsuppgifterna karaktär av nykonstruktion.

Därefter, i krigstid, var avsikten att omfördela resurserna till reparation av krigsskador inom totalförsvarets ram. I fred ingick chefen för BRB och även BRBs centralkontor i Fortifikationsförvaltningen. Fortifikationsförvaltningen hade ansvaret för att organisera BRB samt att planlägga och förbereda dess verksamhet. Vid krig var det planlagt att chefen för BRB och även BRBs centralkontor skulle överföras till högkvarteret, HKV, och skulle då lyda under ÖB. Chef VVK var även chef för BRB om Regeringen inte annat förordnade.

Regionalt leddes BRB av regional- eller lokalchefer, RC eller LC, företrädesvis VVK-officerare, efter urval inom byggbranschen. RC och LC lydde under militärbefälhavaren resp. försvarsområdesbefälhavaren. Vid krig eller krigsfara etablerades regional- och lokalkontor till RCs och LCs förfogande inom staber för militärområde och försvarsområde.

7. Inför nya hot

7.1 Neutralitetspolitiken ur spel

Neutralitetspolitiken förlorade sin mening i och med Berlinmurens fall 1989³⁷. Försvarsbeslutet 1992 innebar ett smalare men vassare försvar. I ett betänkande diskuterades var i Högkvarterets struktur, som BRB borde ingå³⁸. För det första framhölls att dåvarande återtagandeperiod om 1 år inte innebar någon reduktion av personal. Betänkandet skisserade två huvudalternativ för BRBs framtid:

1. Överföring av resurser från central nivå till högre regional nivå inom BRB. BRB skulle självt utreda hos den regionala ledningen skulle organiseras. Lydnadsmässigt skulle BRB höra till Chefen för operationsavdelningen vid Högkvarteret.
2. Bibehållande av BRBs centrala ledning och centralkontorets uppgifter och resurser inom Högkvarteret.

³⁷ Anders Björck. BRB och totalförsvaret. BRB 1944-1994. Tidskrift i Fortifikation. Häfte 2 1994, sid. 3-7.

³⁸ Björn Rosén. BRB i det nya Högkvarteret. PM. Chefen Försvarstaben operativ avdelning 4. 1992, 3 sid.

Alternativ 1 förordades. I och med nedläggningen av Fortifikationsförvaltningen blev BRB hemlöst, vilket löstes genom att BRB direkt underställdes Försvarsmakten per 1 juli 1994 efter en uppvaktning av Försvarsmakten med Chefen VVK Sven Hamberg och Byggtreprenörernas VD Bert Lilja som företrädare för BRB ³⁹. Enligt Anders Björck hade BRB en given roll i totalförsvaret. I en krigssituation måste vissa förstärknings- och byggarbeten omedelbar utföras. BRB hade också en dokumenterad förmåga att snabbt kunna reparera det som hade skadats och som var av vitalt intresse för nationen. Återigen underströk Björck behovet av planering i synnerhet som Andra världskriget hade visat, att snabba insatser var nödvändiga. Det var enl. Björck viktigt, att BRB följde tidens krav. Inom BRB fanns enligt Dybeck 1994 inte mindre än 1800 ramavtal fördelade på 80 HEROn. BRB hade 1994 en personal om 55000 man. Driftvärnet inom BRB var uppdelat i 130 avdelningar med totalt 2500 man. Kostnaden för BRB uppgick 1994 till 14 miljoner kr per år, varav hälften bestod av frivilliga, ideella insatser från de byggande företagens sida.

7.2 Ny operativ inriktning

Under 90-talet utkristalliserades en ny operativ inriktning för Försvarsmakten. Förband med hög beredskap, modernitet och rörlighet blev av nöden för att tidigt klara av ett eventuellt hot mot Sverige ⁴⁰. Förband som kunde klara ett återtagningsskede var inte behövliga. I fred togs vissa fram handlingar för Försvarsmaktens räkning nämligen t.ex.:

1. Befästningar
2. Skyddsrum
3. Kommunikationsanläggningar.

Förband i följande positioner hade behov av understöd i form av truppbefästningar:

1. Vägar vid nationsgränsen
2. Hamnar
3. Skärgården.

Efter ett eventuellt krigsutbrott fanns även BRB-behov för reparation av flygfält, befästningar, kommunikationsanläggningar såsom broar och vägar. Chefen BRB ansåg 2000 att BRB självklart fanns kvar för att bibehålla beställarna trots ett förändra omvärldsläge ⁴¹.

Det var även önskvärt att Byggindustrin behöll BRB som en beredskapsorganisation.

7.3 Internationell behövlighet

BRB/VVK erhöll i början av 1999 en uppgift att utarbeta typritningar för förläggningsplatser och observationsplatser utomlands ⁴². Försvarsmaktens centrum för internationell verksamhet (SWEDINT) ingick i verksamheten. Uppdraget redovisades under april 1999.

Samtidigt erhöll SWEDINT ett uppdrag att tillsammans med BRB/VVK planera en omgruppering av svenska bataljonen från Tuzla till Bosnien. För ändamålet avgick en rekognoseringsstyrka från BRB/VVK bestående av chefen för centralkontoret VVK, Göran Fahlgren, Erik Alteryd och Greger Myrbo. I juli 1999 vid slutredovisning av det nya uppdraget framkom att operationsmålet hade ändrats till Kosovo. Kontrakt tecknades med entreprenörerna NCC och Skanska om att bygga lägret i Kosovo. Försvarsmaktsorder utgick om truppförflyttning till Kosovo per september 1999. Camp Victoria placerades ONO om Pristina och planlades för 550 man. Totalförsvarets ammunitions och minröjningscentrum (SWEDEC) röjde minor på platsen (delvis en fotbollsplan) inom tre veckor.

³⁹ Sten Dybeck. BRB uppbyggnad och organisation. BRB1944-1994. Tidskrift i Fortifikation. Häfte 2 1994, sid. 9-16.

⁴⁰ Per Nordbeck. Försvarsmaktens behov av BRB. BRB1944-1994. Tidskrift i Fortifikation. Häfte 2 1994, sid. 19-23.

⁴¹ Chefen BRB – BRB i totalförsvaret. 2.000, 5 sid.

⁴² Greger Myrbo. Med VVK i Kosovo. VVK 150 år. Tidskrift i Fortifikation. Nummer 4 2001, sid. 41-46.

En ny fotbollsplan med internationella mått åt byn Ajvalijas fick för övrigt också byggas. Grusbrist gjorde att SWEDINT införskaffade ett krossverk. Det mesta av lägret bestod av containrar förutom matsalen som platsbyggdes. Stabs- och understödförband flyttade in i lägret per 15 december. Lägret utökades därefter med plats även för skyttekompanier om 150 man. Slutbesiktning hölls i mars 2000 med invigning i maj 2000 i närvaro av ÖB Johan Hederstedt. Besiktningsarbeten höll dock på till juni 2000.

En första fraktningen av förtillverkade svenska trähus befordrades till Skopje under augusti 1963⁴³. Skopje ödelades samma år av en jordbävning som förorsakades 1500 människors död⁴⁴. För transporten av de elva byggnadernas delar behövdes ett 60-tal godsvagnar. Ett så långt godståg kunde inte sändas till Jugoslavien i ett enda tågsätt.

Forslingen delades därför upp på fem eller sex olika tåg. Fortifikationsförvaltningen anhöll om att få skicka förste byråingenjören Seth Lorenz Segerfelt till Skopje för att biträda vid uppförandet av de förläggingsbyggnader som Fortifikationsförvaltningen skulle ge till den jordbävningshärjade staden. Husen tillhörde BRB vid förvaltningen, och man tyckte att verksamhet i Skopje var av enormt värde för den kommande aktiviteten för BRBs personal med avseende på planläggning både under tillstånd utan krig och i krig. Överläggningar pågick mellan Inomeuropeisk Mission, IM, och jugoslaviska ämbetsverk angående långsiktigt bistånd till jordbävningsoffren. IM hade just då tre sjuksköterskor i Belgrad. IM hade redan ställt sin storköksutrustning från flyktingsstationen i Linz, Österrike, till disposition och myndigheterna övervägde förflyttning av storköket som kunde utspisa 1500 personer per gång till Jugoslavien.

8. Jämförelse med militärt byggande i Vietnam

8.1 Civila entreprenörer

På grundval av en rapport från amerikanska militära lärdomar av byggande i USA-regi i Vietnam åstadkom överstelöjtnant Folke Linnman, BRB, i en artikel 1968, en bildlig framställning med de grundregler, efter vilka BRB hade byggts upp. Bygguppgifterna i Vietnam hade anförtrotts civila entreprenörer och de amerikanska synpunkterna kan sammanfattas i uttalandet av militära ingenjörer⁴⁵,⁴⁶. I Engineering News-Record återgavs en granskning av byggandet i Vietnam, gjord i förbindelse med en av Representanthuset utförd granskning av kostnaderna för försvarsministeriets byggnadsprogram.

I Sverige fanns en planläggning för byggnadsverksamhet med entreprenörer under beredskap och krig, BRB, som var värd att jämföra med de uttalade amerikanska synpunkter. Vid en sådan jämförelse måste slutsatser dras försiktigt. Förhållandena i Vietnam och de bedömda förhållandena, som kan komma att gälla för BRB, var dock väsentligt olika.

Vissa orsaker till amerikanska svårigheter med byggande i Vietnam kunde direkt fastställas. Ett av dessa var brist på hamnar, som gjorde att fartyg med material tvingades ligga för ankar inom krigszonen i flera veckor. Cam Ranh Bay i Syd-Vietnam var då en av de bästa naturliga hamnar, men fram till 1964 nästan inte alls brukad. Här hade i amerikansk regi byggts en stor hamnanläggning för underhåll av både icke-militära och militära varor. BRB hade självfallet all betydelsefull materiell tillgänglig inom Sveriges gränser.

Monsunregnen, som varade i två, tre månader åsamkade uppehåll i byggnads- och muddringsarbetena med tidspilan och ökade utgifter som följd. Vidare medförde icke-militära stridigheter och tvister bland arbetarna, samt modifieringar i prioriteringsreglerna, uppehåll och eftersläpningar av insatserna och höjda priser. De senare svårigheterna kunde ha berott på den amerikanska anläggningsorganisationen i Vietnam.

⁴³ Husen till Skoplje tidigast på onsdag. Dagens Nyheter. 9/8-63. 1963, 1 sid.

⁴⁴ Skopje. Focus. 1981.

⁴⁵ Folke Linnman. Civila byggare i Vietnam. Byggnadsindustrin 12.68. 1968, 1 sid.

⁴⁶ Engineering News-Record 23 mars 1967.

8.2 Tre huvudmän jämfört med en för BRB

Amerikanerna hade tre huvudmän för den militära anläggningsverksamheten, en för vardera armén, marinen och flyget. Av dessa hade marinen det största åliggandet och utgjorde i verkligheten försvarsdepartementets entreprenadbyrå i Sydostasien.

Marinens organ hade skött uppköp av närapå allt "Pentagonbyggande" via en löpande-räkningsöverenskommelse med en sammanslutning bestående av fyra amerikanska bolag. Detta sällskap hade spelat en dominerande roll beträffande alla ansevärdare projekt.

Bara en flygbas under flygets egen kontroll hade levererats "nyckelfärdig" av ett företag utanför sammanslutningen. Stridigheter mellan fullmaktsgivarna i sammanslutningen hade förekommit och särskilt såg det ut som om flyget hade ansträngt sig för att reducera marinens och syndikatets roller. Motivet för Representanthusets granskning var nya extra anslagsyrkanden. Konsortiet, med ett handlingsschema kostnadsberäknat till ca en (1) miljard dollar i dagens penningvärde, hade överskridit kostnaderna med cirka 23 procent under det att flygets utgifter höll sig innanför beräknade ca 700 miljoner dollar i dagens penningvärde. Chefen för anläggningsprogrammet i Vietnam spordes vilka reformer han skulle genomföra, om han skulle vara i behov av att leda en närbesläktad insats på nytt. Han anförde bland annat:

"Digrare nyttjande av ingenjörstrupper var eftersträfvansvärd. Vietnamkonfliktens särskilda karaktär hade sanktionerat entreprenörerna att vara verksam på krigsskådeplatsen. USA måste planera för andra omständigheter och planera i tillstånd utan krig för skickligare teknisk prestanda. Ökat begagnande av normerade, pre-fab byggnadsmateriel i paket för särskilda krav och tillgängliga för omedelbar leverans från depå måste planeras. Då byggmästare anlätades behövdes en mera noggrann omkostnadsredovisning med klarare identifiering och avskiljda konton för byggarens olika insatser".

Från flygets sida angavs, att man likaså ansåg att Sydostasien var en miljö, där det var lämpligare att anlägga med trupp jämfört med byggbolag. Dyliga skulle bara användas i distrikt där handlingsschema och anspråk var mera stadigvarande. Insatserna borde sorteras mellan flera bolag. Man kunde ta upp de påtalade stridigheterna som ändringar av prioriteringsbestämmelserna, samt de önskemål om framtiden, som framförts av marinens och flygets representanter, och jämföra dem med grunderna för BRBs planläggning.

8.3 BRB preaktivt jämfört med USAs behov

BRBs planläggning inriktade sig i första hand på sådana arbeten, som var önskvärda att få utförda för att höja Sveriges motståndsförmåga före det att de egentliga stridshandlingarna började. Detta arbetsbehov kunde sägas vara känt även om det var något variabelt, beroende på ändrade dispositioner och i fred utförda arbeten. Det var således möjligt, att redan i fred planlägga dessa arbeten. De skadeavhjälpande arbeten som uppkommer sedan stridshandlingarna hade börjat visste man i förväg ingenting om.

Den enda planläggning som kunde ske för dessa var att man för viktiga objekt förhandsbehöll materiel och höll arbetskraft i en mer eller mindre hög beredskap. Man kunde säga, att för det första slaget av arbeten, de planlagda, var program och behov stabila.

BRBs planläggning gick å ena sidan ut på att myndighet som hade behov av att få arbeten utförda presenterade dessa med sådana data att de kunde planläggas tekniskt sett.

För att tillgodose dessa behov redovisade å andra sidan byggnadsbranschen sin personal och sina maskiner som de beräknades utformas vid beredskapstillstånd. Byggnadsmateriel och arbetskraft redovisades av härför ansvariga planläggande myndigheter.

För att möjliggöra den ändamålsenligaste användningen av resurserna fanns mellan anspråkssidan, beställarna, och tillgångssidan, byggnadsbranschen, och viss annan krigsindustri m. fl., inlagt ett mellanled, som bedömde behoven och fördelade tillgångarna.

Detta mellanled var den högsta totalförsvarsmyndigheten på central, högre och lägre regional nivå, dvs. ÖB med vissa centrala myndigheters bistånd, militär- och civilbefälhavare samt försvarsområdesbefälhavare och landshövding. De nämnda militära myndigheterna kallades i detta sammanhang för BRB-myndigheter, då de, förutom planläggning, även hade vissa administrativa uppgifter gentemot byggnadsbranschen. Till sitt förfogande för att bedöma planlägnings- och prioriteringsfrågor hade BRB-myndigheterna s.k. fältarbetsberedningar med en allsidig representation från de myndigheter, som redovisade behov och tillgångar. Genom att angelägenheterna bereddes av dessa organ och mot bakgrund det aktuella läget skapades ett underlag för den ansvarige chefens beslut, som eliminerade möjligheten till konkurrens beställarna emellan och som gjorde att ändringar i prioriteringen endast skedde av med hänsyn till läget. Eventuella stridigheter bland arbetarna angavs i utredningen som en orsak till avbrott i arbetena. Det framgick icke vari dessa stridigheter hade bestått eller vilka anledningarna hade varit. Det bör i detta sammanhang påpekas att vid BRB-arbeten gäller gängse avtalsformer, i förekommande fall reglerade enligt i bruk varande lagar. BRB-organisationen var icke avtalslutande part, utan sådana frågor avhandlades av de ordinarie parterna. Skulle stridigheter uppkomma innehöll tjänstepliktslagen riktlinjer, om hur dessa skulle biläggas. De representanter för byggandet i Vietnam, som hördes i samband med utredningen, förordade en ökad användning av ingenjörtrupp. Det kunde dock inte sättas likhetstecken mellan svensk och amerikansk ingenjörtrupp. Den svenska ingenjörtruppen var ett komplement till de stridande trupperna och avsedd att främst verka i stridszonen och med särskild materiel.

8.4 BRBs dåvarande kapacitet överlägsen ingenjörtruppens

De amerikanska ingenjörtrupperna omfattade olika tekniska enheter av arbetsförbands natur, som saknades i svensk organisation. Det torde vara sådana tekniska förband man avsåg med "*engineer troop units*". Därtill kunde tilläggas, att inom svensk krigsmakt förelåg en maximal avpassning mellan olika truppdrag av tillgängliga personalresurser mot bakgrund av gällande krigsorganisationsplaner. Detta medförde att utsikterna att inom svensk värnpliktsarmé planera, så mycket ingenjörtrupp, att BRB-enheterna ens tillnärmelsevis skulle kunna ersättas därmed, i praktiken var fiktiva. Av övriga hörda representanter framförda önskemål föreföll vara beaktade av svenska myndigheter. De hade en god fredplanläggning, som bl. a. innefattade förrådshållning av standardiserade byggnadsmateriell och standardgjutformar för vissa anläggningar. För BRBs arbeten fanns ekonomiska anvisningar utgivna i överläggning med berörda branschorganisationer.

Dessa anvisningar var uppbyggda på i fredstid gällande avtal och föreskrifter och tillgodosåg den grundligare kostnadsredovisning av entreprenörens prestationer som efterlystes av den amerikanska utredningen. BRB var inte avsedd att arbeta i stridszon, om man i och med det avsåg områden där markstrid fortgick. I det dåtida kriget fanns ingen helt riskfri zon, men just för att få arbeta under mer "stabila" förhållanden undvek man att utnyttja BRB i markstridszon. Den generalentreprenad som förekom i Vietnam täckte en yta motsvarande ungefär Svealand och Götaland. Det måste ha varit förenat med dilemma att under i Vietnam rådande omständigheter administrera verksamheten över en så stor yta. I BRBs planläggning strävade man att sammanhålla företagen så gott det gick.

Underentreprenörer förekom huvudsakligen som maskinförstärkning och för specialarbeten, t.ex. för el- och stålbyggnadsarbeten. Den amerikanska byggnadsverksamheten under konsortiets ledning i Vietnam hade dragit en kostnad om ungefär 500 miljoner dollar per månad i dagens penningvärde. Då detta omfattade praktiskt taget allt "*Pentagonarbeten*" varför kostnaden förvånansvärt liten och kunde ha klargjort, varför man ansett sig kunna klara av arbetena bättre med trupp. De bedömda kostnaderna för det hos BRB planlagda inledningsskedet - och för mer kunde inte planläggas - var väsentligt högre per månad, vilket kunde klargöras med att BRB utnyttjade alla förefintliga resurser för att snabbast möjligt komma upp till en hög försvarsnivå.

9. Turer kring nedläggningsbeslutet

9.1 Att behålla initiativet

Inför en utredning om sin framtid, som för 1957, hade BRB befunnits behövt genom anpassning och nytänkande. BRB grundades ursprungligen på en genial idé, att komplettera Försvarsmakten genom något som Försvarsmakten efterfrågade – en resurs redan på fötter för att snabbt sättas in vid behov. Inom en krympande Försvarsmakt, som 2005, torde detta behov var ännu större än tidigare, till exempel, 1957. Genom att behålla initiativet hade tidigare befunnits behövt, men intet lärt inför utredningen 2005.

9.2 Karaktärlös framtidsutredning

En helt avgörande utredning om BRBs framtid överlämnades till Försvarsmakten 2005⁴⁷.

Utredningen 2005 gick inte att jämföra med motsvarande utredning 1958, vare sig utanverket eller innehållet, som var klen. Utanverket var rörigt och bestod av ett förslag och en löst sammanfogad bilaga utan struktur dem emellan. Vissa figurer i utredningen var oläsliga med oläsligt text och infogade på ett ostrukturerat sätt. Utanverket inbjöds inte till ett gynnsamt mottagande från Regeringens sida eftersom innehållet inte kunde läsas till fullo. På sid. 2 är exempelvis figurtexten och indelningen i huvudentreprenörområden, HE, oläslig även med lupp. I texten omnämns HE medan beteckningen HERO kunde läsas i figuren. Dito sak gäller sid. 4. Innehållsmässigt var det än värre⁴⁸.

Innehållet föreföll avfattat i den fasta förvisning om att BRB inte skulle kunna läggas ned, eftersom det var så förmånligt för Försvarsmakten att bibehålla. Det saknades visioner i utredningen, vilka hade varit av nöden om innehållet skulle ha överensstämmt med rubriken nämligen framtiden. I stället koncentrerade sig författarna på att tala om hur på hur överkomligt BRB ekonomiskt sett var för Försvarsmakten, vilket inte var gångbart.

Försvarsmakten vill ha något, som är lättköpt. I stället borde författarna nog ha påtalat hur kostbart det skulle bli att återskapa BRB, då med debaclet med Svenska Arbetskåren i Finland, SAK, som ett pedagogiskt exempel, om än gammalt. Även den snabba rockaden vid Petsmodammen, där ett helt byggföretags resurser omedelbart överflyttades till befästningsarbeten, borde ha varit ett gott pedagogiskt exempel inför nedläggningsshotet.

Rockaden vid Petsamo var i själva verket grunden för Sven Platzers, VVK, förslag som ledde fram till att BRB bildades. Utredningen 2006 borde nog ha framhållit BRBs mycket korta beredskapstid och stora kapacitet då det gällde katastrofer, klimathot eller andra aktuella perspektiv, i andra hand krigsinsatser, som då, för stunden, hade låg aktualitet, i stället för att påtala, om hur liten belastning BRB ekonomiskt var för Försvarsmakten.

9.3 Komplement från Sveriges Byggindustrier

Ett stod ganska snart klart att utrednings avsaknad av framtidsvyer förstärkte Försvarsmaktens intentioner att lägga ned BRB. Ordf. i Sveriges Byggindustrier såg sig därför nödgad att komplettera utredningen med ett brev till ÖB⁴⁹. I brevet underströks ånyo hur liten Försvarsmaktens kostnad för BRB hade varit, vilket, återigen inte överensstämde med rubriken i brevet. Utredningen gällde framtiden - inte svunnen tid. Brevet i övrigt uppehåller sig vid vad som varit och hur mycket NCC givit stöd åt officerare i Försvarsmakten, genom anställning vid NCC. Intet av detta hade samband med framtiden.

Inga idéer om relationen mellan BRBs framtid och Sveriges Byggindustrier framfördes i brevet. Brevet var därför utan värde eftersom det förstärkte en i grunden svag och tandlös utredning. ÖB svarade på Sveriges Byggindustrier framförande efter ett kvartal med

⁴⁷ Bengt Axelsson, Hans Engebretsen. BRB-utredning m a a MD omstrukturering. Försvarsmakten. 2005, 12 sid.

⁴⁸ Sven-Erik Delsenius, Per Hogård, Ingemar Nilsson. BRB, FRAMTID OCH UTVECKLING. BRB. 2005, 9 sid.

⁴⁹ Olle Ehrlén. Byggnads- och reparationsberedskapens framtid. NCC Construction Sverige AB. 2006, 1 sid.

att först framföra sitt tack för de 60 gångna åren, vilket var synnerligen illavarslande, eftersom ett tack ofta kan tolkas som avveckling⁵⁰. ÖB övergick sedan klokt nog direkt till framtiden i enlighet med brevtiteln. ÖB framhöll att BRB inte hade någon roll i ett insatsförsvar. Han förklarade också att en beredning skedde av BRBs utredning 2005 samt att en inbjudan var för handen till ett möte för diskussion om BRBs framtid. Här gavs BRB ännu en gång möjlighet att göra en utredning om dess framtid, men så skedde inte.

9.4 Grundmurat ointresse för kommande tider

I ännu ett brev från Sveriges Bygginstrumenter, ett kvartal senare, bekräftades, att Sveriges Bygginstrumenter inte hade förstått, eller velat förstå Försvarsmaktens intentioner nämligen insatsförsvar i stället för invasionsförsvar⁵¹. I brevet vidhöll Sveriges Bygginstrumenter i stället att dåvarande avtal skulle bibehållas, men till vad, framgick inte i brevet. Genom följande passusar i brevet bet sig Sveriges Bygginstrumenter fast i en svunnen tid:

- huvudavtal bibehålls mellan Försvarsmakten och BRB
- BRB-förordningen kvarstår
- dåvarande 1200 ramavtal ersätts med tre huvudavtal
- huvudavtal tecknas mellan Försvarsmakten och resp. Peab, Skanska och NCC
- Peab, Skanska och NCC upprätthåller kommunernas kontrakt med Bygginstrumenter.

Inte ett ord yttrades om i brevet från Sveriges Bygginstrumenter om framtiden utan det byggde på att bevara ett försvar som inte fanns i fiendens frånvaro. Sista punkten var till yttermera visso helt ovidkommande för såväl för Försvarsmakten som för framtiden.

Först i elfte timmen i en allra sista passus i brevet framkom något nytt om framtiden, som måhända skulle ha kunnat blivit ett halmstrå, om det hade nyttjats på rätt sätt i den tid, som gick fram till det sista avgörande mötet mellan Försvarsmakten och BRB, citat:

”stödja växling av karriär för yrkesofficerare”.

10. Behov inför rysk geopolitiskt hot

10.1 Militärt

Ryssland söker sedan urminnes tid och på nytt bemäktiga sig området öster om Berlin vari de baltiska staterna, Finland och Gotland ingår samt även Öresunds grannskap.

Sverige har därför till slut tvingats göra rockad vad gäller NATO, vars garantier dock är föga värda utan anslag i amerikanska kongressen. USA har traditionellt en America First-inställning med t.ex. av modell Charles Lindberg⁵²,⁵³ eller Donald Trumps dito, med drygt tre (3) års väntetid före intåg i världskrig. Ingen annan makt har kraft nog att militärt motstå rysk aggression skisserad ovan. Sverige får därför kallt räkna med, att inledningsvis rå sig självt främst vad gäller reparationer av bostäder, infrastruktur och industri. Jämfört med den tid då jag var aktiv inom svenska försvaret, då med 30 fullutrustade 10000-manna brigader, såväl vad gäller manskap, som materiell, har Sverige nu tre (3) brigader av samma storlek, att sätta på krigsfot om än bättre rustade ca 30000 man.

Försvarets behov idag av stöd från entreprenörerna är således tiofalt jämfört med det, som fanns under kalla kriget. Huvudman för detta stöd är då självfallet Försvarsmakten, eftersom det är där akut behov finns. Tiden är av avgörande betydelse varför en fredstida indelning i huvudentreprenörområden, HERO, enligt modell från f.d. BRB torde gagna ändamålet, Bilaga 1. Fastprisavtal skrivs redan i fredstid baserade på à-prislistor gör att Försvarsmakten i krigstillstånd eller krigsliknande tillstånd snabbt kan kringgå krav långa anbudstider, främst vad gäller reparation av infrastruktur eller nybyggnation härav.

⁵⁰ Håkan Syrén. Byggnads- och reparationsberedskapens framtid. Överbefälhavaren. 2006, 1 sid.

⁵¹ Bo Antoni. Verksamheten inom BRB. Sveriges Bygginstrumenter.

⁵² Åke Jönsson. Personlig information. 2020.

⁵³ <https://forum.flyghistoria.org/viewtopic.php?f=6&t=2685>

10.2 Civilt

Organisationen i HERO är visserligen militär men kan i fredstid snabbt komma "på fötter" efter behov t.ex. vid enorma skogsbränder eller vid akut reparationer av infrastrukturer.

Civilt har NATO påtalat omfattande brister i nuvarande svensk infrastruktur, främst vad gäller kapacitet och kvalitet i vad gäller järnväg och landsväg. Att inte ens Malmbanan, en av Sveriges viktigaste transportleder, och för NATO avgörande vid ett Nordkallottenkrig, kan hållas i stånd, är märkligt. Här kan en framtida BRB snabbt bistå med dess gigantiska forna organisation till skillnad från Trafikverkets smärre reparationsgrupper. Vad gäller vägar har ett antal felbyggs bl.a. på glidande lera, med ras som följd, eller på flytande cellplast, följt av totalstopp i vägtrafiken. Återigen är här forna BRB, efter avtal, berett att snabbt åtgärda problemen med felkonstruktioner - utan långtida fördröjningar.

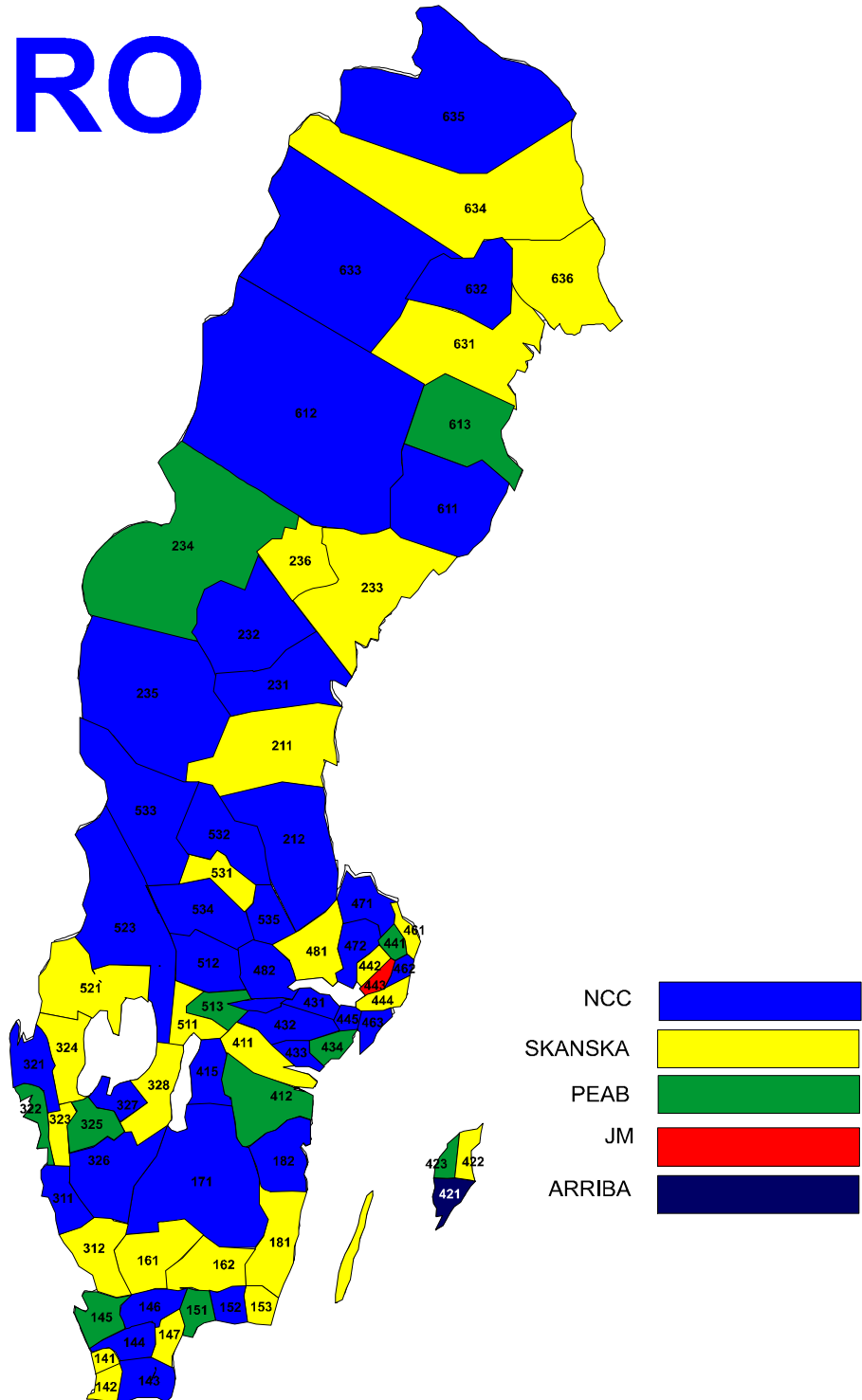
Boverket eller Transportverket behöver då bara kontakta entreprenören inom respektive HERO. BRB som skyldig att hålla ständig förtur vad gäller personal och utrustning i beredskap, vilken beredskap Boverket eller Transportverket inte mäktar hålla. Det är också uppenbart, att brist föreligger på skyddsrum i områden, där entreprenörer inom respektive HERO redan i fred snabbt skulle kunna bistå. Främst från Polen, Ryssland, Tjeckien, Tyskland och Ukraina, ser jag nu en stor nedladdning av artiklar om högpresterande betong⁵⁴, varav dubbelt så många kan byggas med konstant mängd betong, jämfört med normal. Troligen pågår omfattande byggnation av skyddsrum i dessa länder, vilket även är krävs här. Med fasta à-prislistor står mycken tid att vinna för skyddsrumsupprustning.

⁵⁴ www.academia.com

Bilaga - HERO-indelning ⁵⁵

HUVUDENTREPRENÖRSOMRÅDEN

HERO

BRB Ck 1999-01-06

⁵⁵ BRB centralkontor. 199-01-06, 1 sid.